Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 21 (14132) | 1976 оной январиин 27, вторник | Сэн 2 мүнгэн.

ЕХЭ АШАГ ҮРЫН, ШАНАРАЙ ТҮЛӨӨ МҮРЫСӨӨН

Шэнэ арбадахи түсэбтэ табан жэл бүхы совет хүнүүдэй ажалай, политическэ ехэ дэбжэлтын оршон байдалда эхилбэ. Коммунис партиин XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрнэ. «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүд» гэһэн КПСС-эй ЦК-гай проектые зүбшэн хэлсэлтэ олоннитэ ажалшадай зохёон байгуулхы эдэбхи үүсхэл хүгжөөнэ.

Иимэ оршон байдалда «Үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхын, хүдэлмэриин шанар һайжаруулхын түлөө, арадай ажахын 1976 оной түсэб амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө Бүхэсоюзна социалис мүрысөөн тухай» КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, Профсоюзуудай Бүхэсоюзна Центральна Соведэй, ВЛКСМ-эй Центральна Комитедэй тогтоол гараба. Республикымнай ажалшад, бүхы совет арад шэнги, энэ тогтоолые һайшаан дэмжэжэ байһанаа мэдүүлнэ. Промышленна предприятинуудта, колхоз, совхозуудта үсэгэлдэр болоһон митингнүүд болон суглаанууд дээрэ, коллективүүдэй дунда политинформаторнуудай, агитаторнуудай хөөрэлдөөнүүд дээрэ энэ тогтоолой уг удхань, зорилгонь үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдэнэ, шэнэ социалис уялганууд, угтамжын түсэбүүд баталагдан абтана.

Республикын промышленна предприятинуудай, транспортын ба хэлхээ холбооной хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн үсэгэлдэр боложо, 1976 ондо бэелүүлхэ социалис уялганууд баталагдан абтаа. Хэдэн үдэр урда тээнь мүн лэ 1976 оной социалис уялгые хүдөө ажахымнай хүдэлмэрилэгшэд абаһан юм. 1976 оной арадай ажахын түсэбэй болзорһоонь урид амжалтатайгаар дүүргэхэ, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, хүдэлмэриин шанар һайжаруулха гэһэн зорилго эдэ социалис уялгануудай гол удха болоно.

КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет, ВЦСПС, ВЛКСМ-эй ЦК абаһан энэ тогтоол соогоо социалис мүрысөөе саашадань хүгжөөхэ тодорхой заабари үгэжэ, дэлгэрэнгы түсэб хараалаа. Энэ тогтоол хадаа партийна, советскэ, профсоюзай, комсомолой организацинуудта, тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэдтэ заабари, хүтэлбэри боложо, мүнөөнэй эрхэ байдалда социалис мүрысөөн ямар зорилго, шэглэлтэй байхаб, тэрэнэй ашаг үрэ ехэтэй байхын тула юу хэхэб гэһэн асуудалнуудта дэлгэрэнгы харюу үгэнэ.

1976 оной социалис мүрысөөн арбадахи түсэбтэ табан жэлэй гол зорилгоһоо эшэ үндэһэ абажа, иимэ уряатай дэлгэрхэ ёһотой гэбэл: «Экономикын саашадаа үргэлжэ, арадай ажабайдалай улам һайжархын тула үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, хүдэлмэриин шанар һайжаруулха». Иимэл зорилго ажалша бүхэн, коллектив бүхэн урдаа табижа, амжалтатайгаар шиидхэхын түлөө хамта хүсөө элсүүлхэ, мэргэжэл шадабаряа зорюулха уялгатай. Ажалай бүтээсые түргөөр дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриин фондонуудые ашагтайгаар хэрэглэхэ, алмалта, арьбалжа хэхэ, продукциин шанар һайжаруулха, өөрынь сэнгые доошолуулха, газар тарялангай, мал ажалай продуктнуудые бүри ехээр абадаг болохо, газараа, машина техникээ, үтэгжүүлгээ үрэ ехэтэйгээр ашаглаха шухала. Эдэ бүгэдэ асуудалнууд мүрысэгшэдэй гол анхарал соо саг үргэлжэ байха зэргэтэй.

Социалис мүрысөөн — манай ажахые эрхилхэ нэгэн гол онол арга мүн. Тиимэһээ энэ хэрэгые үдэр бүри анхарал дороһоо алдажа болохогүй. Мүрысөөн хаана һайнаар эмхидхэгдэнэб, тэндэл ажалай амжалта туйлагдана, энээнние хэрэгсээдэггүй, ёһо тэдысэ хандадаг газарта гээгдэл ушардаг. Манай республикын промышленностьдахи, хүдөө ажахыдахи амжалтанууд ехэнхидээ социалис мүрысөөнэй ашаар туйлагдаа гэхэдэ алдуу болохогүй. Үшөө тиихэдэ мүрысөөнэй ашаар совет хүнүүд коммунис ёһоор хүмүүжэнэ.

Иимэл ушарһаа партийна организацинууд социалис мүрысөөе саашадань хүгжөөжэ, һайнаар хүтэлбэрилжэ байха болоно. Ажалша бүхэнэй, үйлэдбэриин коллектив бүхэнэй абаһан социалис уялгаа, угтамжынгаа түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэхынь тула — зохихо эрхэ байдал байгуулха, үйлэдбэри һайжаруулха талаар тэдэнэй үүсхэл, һайн һанамжа, дурадхал саг соонь дэмжэхэ, тэдэниие бэелүүлхэдэнь туһаламжа хүргэхэ гэхэ мэтэ хада анхаралаар мүрысэгшэдые хүреэлхэдэ, мүрысөөнэй хэмжээн улам үргэдэхэ, ашаг үрэнь дээшэлхэ байна. Мүн түрүүлэй дүршэлые согсолхо, шудалха, олоной шадабари болгохо хэрэг онсо ехэ удха шанартай.

Мүнөө КПСС-эй ЦК-гай энэ тогтоолые гүнзэгыгөөр шудалжа, партиин дүлэтэ үгые ажалша олониитэдэ хүргэжэ, мүрысөөе үргэн дэлисэтэйгээр хүгжөөлгэ — агитаторнуудай, политинформаторнуудай, үзэл сурталай бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй гол зорилго болоно.

КПСС-эй ЦК-гай тогтоол дотор мүрысөөндэ шалгарагшадые урмашуулха үргэн ехэ хэмжээнүүд хараалагдана: орден, медальнууд, Гүрэнэй шангууд, дамжуулгын тугууд, хүндэлэлэй дипломууд, мүнгэн шангууд багтадаха, «Социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн нииһэтэ Бүхэсоюзна тэмдэг үгтэхэ юм.

Түрэл оронойнгоо ажалшад Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоод, Советскэ Союзай Коммунис партиин XXV съездые ажалай шэнэ амжалтаар угтаха, үйлэдбэриин ашаг үрэ, хүдэлмэриингөө шанар дээшэлүүлхэ, 1976 оной арадай ажахын түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ, тиигэжэ арбадахи түсэбтэ табан жэлэй асари ехэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэ бодото хубитаяа оруулха гэжэ батаар этигэжэ байһанаа КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет, ВЦСПС, ВЛКСМ-эй ЦК мэдүүлээ. Энэ этигэл найдабаринень харюу болохо байһанаа баталжа, манай республикын ажалшад социалис мүрысөөнэй дэлисые улам үргэдхэнэ.

1976 ОНОЙ БҮХЭСОЮЗНА СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨН ДЭЛГЭРЭГ ЛЭ!

Ашаг үрэ дээшэлүүлхын ба хүдэлмэриин шанар һайжаруулхын түлөө бүхэсоюзна социалис мүрысөөн тухай парти, правительствын тогтоолые республикымнай ажалшад бүрин дэмжэжэ байһанаа митингнүүд, суглаанууд дээрэ мэдүүлнэ

ШЭНЭ АМЖАЛТА ТЭЭШЭ

«Үйлэдбэриин ашаг үрэ ба хүдэлмэриин шанар улам дээшэлүүлхын түлөө, 1976 оной арадай ажахын түсэб амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө бүхэсоюзна социалис мүрысөөн тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай баталан абаһан тогтоолые Улаан-Үдын модо болбосоруулдаг, мебель хэдэг комбинадай хүдэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд болон алба хаагшад баяр баясхалантайгаар угтаба.

Комбинадай модо хюрөөдэдэг уужам, һаруул цех соо үдын хоолой забһарлалгын үедэ хүдэлмэришэд олоороо суглараба. Комбинадай партийна бюрогой секретарь Ю. Ч. Будаев хүдэлмэришэдэй митинг нээгээд, комбинадай ахамад инженер Н. Т. Кузьминовта үгэ үгэнэ.

— Хэнэйшье мэдэһээр, мүнөө эхилээд байгаа арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбтэ даабари дүүргэжэ байгаа завод, фабрикануудһаа ажалай шэнэ амжалта туйлагдаһан тухай мэдээсэл Эхэ орон соогуурнай тарана, олондо һайшаагдана. Эдэ үдэрнүүдтэ газетэнүүдтэ толилогдожо, радиогоор дамжуулагдаһан бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ хабаадаха уряа хүн бүхэнэй ажал хэрэгтэ шэнэ үүсхэл, оролдолго бадаруулба гээшэ. Энэ уряада харюу болгон манай комбинадай коллектив социалис мүрысөөндэ оролсожо, түрэл партиингаа болохоёо байгаа XXV съездые ажалай амжалтаар угтаха байһамнай дамжаггүй, — гээд тэрэнэй хэлэхэдэнь, суглараагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтана.

Трибунада гараһан хюрөөдэлгын цехэй хүдэлмэришэн А. Е. Луговой нигэжэ мэдүүлээ:

— «Продукциин шанар горитойгоор дээшэлүүлхэ, арадай ажахын эрхим үрэ дүн туйлаха зорилгоор, түүхэй эд ба материалнуудые үгэдэг, элдэб хэрэгсэлнүүдые нэгэдхэн холбодог предприятинуудай хоорондо социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлгэдэ онсо анхарал хандуулха» гээд сэхэ хэлэгдэнэ. Эдэ үгэнүүд бидэнэр, модо хюрөөдэгшэдэй цехэй хүдэлмэришэдтэ бултандамнай хабаатай. Тиимэһээ бидэнэр, партиингаа, правительствынгаа абаһан энэ тогтоолые сүм һайшаагаад, дээшэлүүлэгдэһэн уялга абанабди. Жэлэй дүүрэтэр түсэбһөө гадуур 500 кубометр хюрөөдэмэл модо гаргаха гэлсээбди. Энээгээр комбинадай гэрэй хэрэгсэлнүүдые бүтээжэ, республикынгаа ажалшадта худалдаха....

Митинг дээрэ үгэ хэлэһэн бригадир Ф. П. Яковлев, механическа цехэй слесарь О. О. Кирпичиков, үнгэрэгшэ жэлдэ социалис мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэн электро-түхеэрэлгэнүүдые заһабаридаг цехэй мастер Б. Ц. Базаров, модо ашаалагшадай бригадир В. Н. Мисюркеев болон бусад КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоолые һайшааха зуураа, шэнэ социалис уялга баталан абаба. Комбинадай хүдэлмэришэд партиин XXV съездын нээгдэхэ үдэр хүрэтэр унтариин шэнэ түхэлэй 30 гарнитур гаргаха. Дээдэ Онгостойдо профилактори нээхэ, түсэбһөө гадуур 10 мянган түхэригэй мебель, 3000 кубометр модоной зомгооһо болон шэпэһэнэй 500 тонно холтоһо бэлэдхэхэ гэжэ уялга доторнь хэлэгдэнэ.

В. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ТОДОРХОЙ УЯЛГА АБАБА

КАБАНСК (телефоноор абтаба). КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай абаһан «Үйлэдбэриин ашаг үрэ ба хүдэлмэриин шанар улам дээшэлүүлхын түлөө, 1976 оной арадай ажахын түсэб амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө бүхэсоюзна социалис мүрысөөн тухай» тогтоолой тунхаглагдаһантай дашарамдуулан, олон хүнүүдэй хабаадалгатай митинг Кабанскын совхоздо болобо.

КПСС-эй райкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша В. А. Петров тус митингые нээхэ зуураа, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоолой гол удхые суглараагшадта тайлбарилан хөөрэжэ үгөө, аймагай ажалшадай шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ бэелүүлхэ зорилгонууд тушаа тогтоо. Тиихэтээ хамта юһэдэхи табан жэлэй түсэб ехэ амжалтатайгаар дүүргэһэн энэ ажахын коллективэй шэнэ табан жэлэй туршада бүри һайн үрэ дүн туйлажа шадаха байһандань этигэжэ байһанаа элирхэйлбэ.

— КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоолые манай отделениин бүхы коллектив бүри мүһэн дэмжэжэ, 1976 ондо бэелүүлэгдэхээр хараалагдаһан түсэбтэ даабаринуудые, абаһан дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө бүхы оролдолгоёо гаргаха, бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эдэбхитэй оролсохо байһанаа элирхэйлнэ, — гэжэ совхозой гурбадахи отделениин механизатор Н. И. Зорин митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлһэн байна.

— 1975 ондо туйлаһан үрэ дүнгүүдээ энэ жэлдэ — арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ бүри арьбадхахабди, малһаа абтаһан ашаг шэмын шанарые һайжаруулха хэрэгтэ бүхы анхаралаа хандуулха, бэлиг шадабаряа зорюулхабди, — гэжэ табадахи МТФ-е даагша А. С. Гашев хэлээ.

Совхозой хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй, инженер болон технигүүдэй зүгһөө ажахын главна агроном И. Е. Стулев үгэ хэлэһэн байна. Митингын эсэстэ совхозой директор А. И. Хмелев үгэ абажа, 1976 ондо бэелүүлхээр ажахын коллективэй абаһан социалис уялганууд тушаа тогтоо. Тиихэ зуураа эдэ зорилгонуудаа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө бүри үргэнөөр, ашаг үрэ ехэтэйгөөр дэлгэрүүлхыень совхозойнгоо бүхы ажалшадые уряалба.

1976 ондо 98 мянга шахуу центнер ороохо таряа, 24 мянган центнер хартаабха, 3 мянган центнер овощ хуряаха, 52,2 мянган центнер һү, 27,5 мянган центнер мяха (тэрэ тоодо шубуунай — 21 мянган центнер), 1 миллион 944 мянган үндэгэ абаха, үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2530 килограмм һү һааха гэхэшэлэн дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгатай байһанаа дабтан батадхаба.

З. КУРБАТОВА,
совхозой профсоюзай рабочкомой түрүүлэгшэ.

Улаан-Үдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон Дмитрий Лемешев ажахынгаа хонишодой дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ хам оролсоходоо абаһан уялгаяа сүм дүүргэжэ эрхимлэбэ. Тиигэжэ тэрэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ эхэ хонин бүриһөө хурьга абажа, 4,8 килограмм нооһо хайшалжа, гүрэндэ тушаагаа.

Мүнөө түрүү хонишон түл абалгадаа һайнаар бэлдэнхэй, үбэлжэлгээ эмхитэйгээр үнгэргэжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хонишон Д. Г. Лемешев.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ЗҮБЛӨӨН

Республикын промышленностиин, транспортын, хэлхээ холбооной хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн үсэгэлдэр Улаан-Үдэдэ оперо ба баледэй театр соо үнгэргэгдэбэ. 1975 оной хүдэлмэриин үрэ дүнгүүд зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Партиин обкомой секретарь В. Г. Бирюков «1975 оной түсэбэй ба социалис уялгануудай дүүргэлтын дүнгүүд ба промышленностиин, транспортын ба хэлхээ холбооной хүдэлмэрилэгшэдэй арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй зорилгонууд тухай» элидхэл хэһэн байна.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ 14 хүн хабаадалсаа. Партиин Улаан-Үдын Железнодорожно райкомой нэгэдэхи секретарь **В. М. Леонов,** Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай бригадир **В. Ф. Дмитриева,** Улаан-Үдын авиазаводой директор **М. И. Неганов,** оёдолой «Туяана» нэгэдэлэй директор **М. А. Бужигеев,** Шулуутайн леспромхозой директор **Ю. Д. Мокеев,** ашаанай автотранспортна 2-дохи предприятиин бригадир **В. Г. Глазунов,** Тимлюйн цементнэ заводой директор **Л. К. Рыжов,** Улаан-Үдын прибор бүтээлгын заводой мастер **Г. А. Вдовин,** Зүүн-Сибириин технологическа институдай ректор **Д. Ш. Фролов,** түмэр замай Улаан-Үдын отделениин начальник **А. А. Кванталиани,** Хурамхаанай аймагай Улюнхаанай хэлхээ холбооной отделениин начальник **С. Д. Санданова,** Байгалай модоной баазын директор **В. Р. Ворожейкин** үгэ хэлээ.

Манай республикатай мүрысэдэг Шэтын областиин делегаци зүблөөндэ хабаадалсаа. Партиин Шэтын обкомой промышленностиин таһагые даагша **Г. И. Лушников** үгэ хэлээ.

Партиин обкомой нэгэдэхи секретарь **А. У. Модогоев** зүблөөндэ хабаадалсажа, үгэ хэлэһэн байна.

Промышленностиин, транспортын ба хэлхээ холбооной хүдэлмэрилэгшэдэй 1976 оной социалис уялганууд зүблөөн дээрэ баталагдан абтаа.

1975 оной 4-дэхи кварталай үрэ дүнгүүдээр социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ гараһан 11 коллективтэ партиин обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй ба облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан тугууд барюулагдаһан байна. Республикын промышленностиин, транспортын болон хэлхээ холбооной түрүүшүүлдэ хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоһон тухай үнэмшэлгэнүүд ба Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотанууд барюулагдаа.

Хонидой түл абалга— харюусалгатай хаһа

БҮХЫ ЮУМЭН—БЭЛЭДХЭЛҺЭЭ

△ Энэ жэлдэ Хэжэнгын аймагай ажахынуудай хонишод хурьга абалгын урда тээ бэс бэедээ ябажа шалгалсаа. О Урид соносхогдоһон конкурсын ёһоор Чисаанын совхоз түл абалгада һайнаар бэлдээд, «Хэжэнгын гол» газетын дамжуулгын шанда хүртөө. О Эндэхи бригада, хонишон бүхэн шэнэ уялга абажа, мүрысөөнэй договор баталба.

Түрүүшынхээ хурьга абажа байгаагүйшье һаа, хоёр гурбан жэлэй соо хээлиин ехэ болохо хониндоо хүргүүдэйнь монсойлгоһоо тума Цырен-Дондок Гуродармаевай һанаа сэдьхэлдэ зобоохо юумэн олон байна. Бүхы юумэмнай бэлэн, болонхой гэжэ мэдэжэ байгаашье, эжэлүүдгүй хаша. Хорёо соогуураа үгылөөһөө үдэшэ болотор лэ бэлдэнэ.

Мүнөөдэр совхозой эхэ хонидой бүхы отарануудай ахалагша хонишод сугларжа, бэе бэедээ ябалсажа, шалгалсахань, үнөөхи соносхогдоошо конкурсынь дүн гаргагдахань гэжэ дуулаадаа, тэрэ үглөөгүүр бүри эртэ ажахынгаа түб руу ерэжэ ерээ һэн. Өөрын хэдэнэй хурсашье һаань, бусадай нюдэн бүри хурса байха, нэгэл дутуу юумым олохо, хэрэгтэй заабари үгэжэ байха гэжэ үнинэй хонишон һайн ойлгожо байгаа бшуу.

Үнэхөөрөө, харюусалгатай халуун хаһын эхилхын урда эндэхи хонишод, мэргэжэлтэдэй үшөө дахин суглараад, хурьга абалгада хэнэй ямараар бэлдэһые, ажалдаа ямар шэнэ онол арга хэрэглэжэ байһыень шалгаха, дутуу дунда юумыень нүхэдэй ёһоор саг соонь заажа үгэхэ, усадхахадань туһалха гээшэ зүб байна. Гадна энэмнай түрүүшүүлэй дүй дүршэлые дэлгэрүүлхэ, социалис мүрысөө баталха, дүнгыень согсолхо һайн онол арга болоно.

Тиигэжэ тэрэ үдэр Чисаанын совхозой 10 гаран ахалагша хонишод, мүн зооветмэргэжэлтэд, ажахын болон отделени, бригадануудай хүтэлбэрилэгшэд суглараа. Шалгалтадань эдэнтэй мүрысэдэг хүршэ Загаһатын совхозой түлөөлэгшэд: үнинэй зуутан-хонишон Намжил-Доржи Дондоков, ахамад зоотехник Доржо Батомункуев болон бусад хабаадалсаа. Шалгагшад Дарбагай, Шулуута, Чисаанын гол, Заха, Дундада, Жаргаланта гэжэ газарнуудта үбэлжэжэ байһан эхэ хонидой отарануудта бултандань ябажа, яаралгүйгөөр шалгаа, бүхы байра байдалыень ухамайлан хараа.

Тобшоор хэлэхэдэ, тус ажахын бүхы хонишод энэ жэлдэ үбһэ тэжээлээр урдынхиһаа үлүү элбэг бэшэшье һаа, түл абалгада хэрэгтэй бүхы юумээ жэншэдгүй һайнаар бэлдээ гэжэ шалгалта харуулаа, мүн мүрысэдэг Загаһатыин совхозой түлөөлэгшэдшье тиигэжэ тэмдэглээ. Отара бүхэнэй газаа хонидойнь бүхэли үбэлдөө эдихэ үбһэ, һолоомо, зелёнко зөөгдэжэ абтанхай, хонидойнь хашаа газаа, досоогүй шабагданхай, хаамжа, таһалгануудынь сагаадагданхай байна. Хони, хурьгадай доро дэбдихэ хохир обоологдонхой, набшаһата тэжээл, витаминтай ногоон үбһэн, үйрүүлһэн талха тариан гэхэ мэтэ хуу бии.

Тиигэбэшье дутуу дунда юумэн абаһаар лэ олдоодхино. Дарбагайда үбэлжэжэ байһан ахалагша хонишон Николай Черных гэгшын отарада хонидынь хорёо соогоо одоол үбдэгсөө һолоомо соо ойможо ябаба.

— Яагаа бардам зомта? Һолоомо элбэг лэ гээд, нигэжэ обоо онги хаяхадаа хонид ёһоор эдихэшьегүй, дэмы гэшхэжэ һалгааха. Үбэл ута, хабар ногооной гаратар саг үды. Хобто соо хээд, бага зэргэ үбһэ дээгүүрнь үбэнүүлээд үгыт, тиигээ һаатнай, хоггүйгөөр эдихэл, — гэжэ үнинэй хонишон Галсан Цыренбазаров эндэхидтэ заана.

— Тэжээлээр дутанагүйбди. Хонин бүхэндэ үдэрэй 400 грамм үбһэ, тэды шэнээн талха тарянай зүйл эдюулнэбди. Һолоомошье дуран соонь үгөө аабзабди даа. Харин үбһэмнай муу,— гээд, ахалагша хонишоной туһалагша Илья Иванов яһала ногообтор үбһэ харуулна.

— Энээнние муухай гээ һаа, һайхан үбһэ хаанаһаа олохо зомта. «Садхалан байхадаа, сагаан хурьганай һүүл муухай болобо» гэлсэдэг, тэрэ болохотнай бы. Иигэжэ үбһэ тэжээлээ бодомжогүйгөөр үрижэ, хаяжа байбал, холо ошохогүйт, — гэжэ Цырен-Дондок Гуродармаев өөрынгөө ажаглалта хэлэнэ.

— Иимэ элбэг тэжээлтэй аад, хонидоо бага тураахаяа һанаа хат. Муунуудыень түргэн илгажа, хурьгалхаһаань урда тордижо абыт. Һүүлдэ эдэндээ тоһошье шудхаа һаатнай, туһа болохогүйл. Хонид тарган байбал, хурьгадшье һайн абтаха ха юм даа. Би оорөө хонидни турашана аа гү гэжэ ехэл айгшаб, — гэжэ залуу хонишон Хандама Цырендашиева хэлэнэ.

Тэрэшэлэн түрүүшынгээ жэлдэ хүдэлжэ байһан хонишод Иван Павлов, Михаил Усольцев гэгшэдэй отарануудта баһал жэжэ божо дутагдалнууд элирүүлэгдээ. Шалгагшадай элирүүлһэн дутуу дундануудые яажа дары усадхаха, хэндэ ямар туһаламжа түргэн хүргэхэб гэжэ эндэ ябалсаһан совхозой директор И. Н. Рубцов, ахамад зоотехник С. Ш. Шагжиев, ахамад ветврач Н. Б. Мангатханова, мүн отделенинүүдэй эрхилэгшэд, хонин ажалай бригадирнар байра дээрэнь шиидхэнэ.

Нёдондо зуун эхэ хонин бүриһөө 88-һаа 93 хүрэтэр хурьга түлжүүлһэн ахалагша хонишод Елистрат Нестерев, Пагма Доржиева, Дондок Намжилов, Шойдоржо Цыремпилов, Леонид Ларионов, Иолий Нестерев, Галсан Цыренбазаров, Цырен-Дондок Гуродармаев, түрүүшын жэлдэ эхэ хонидые харууһалжа байһан Хандама Цырендашиева гэгшэдэй отарануудта энэнь һайн, тэрэнь муу гэхын аргагүй, булта эрхим бэлэдхэлтэй байба. Эдэнэй алиндашье бүхы юумэнь гурнимтай зохид, ариг сэбэр, хонидой хашаа досоогоо ялагар-салагар болотор будаһан, шэбхэ шабааһыень ариулгаһан, хуһамаг, хорёо соогуурнь үбһэнэй хог, хонидой хоргооһоншье харагданагүй, хуу тармажархинхай.

— Бидэ үбэлжэлгын эхилхэһээ урда хонишодойнгоо дунда конкурс соносхоо һэмди. Гансахан хашаагаа сэбэрлэһэн, дулаалһан, үбһэ тэжээлээ зөөжэ абаһаарнь бэшэ, харин отарынгаа газаагуурхиие хэр сэбэр байлганаб, өөһэдынь гэр соонь ямар байнаб, үбһэ тэжээлээ ямараар гаргашалнаб, хонидойнь хүшэ шадал ямар бэ гэжэ хуу хараад, тус бүридэнь балл табижа, конкурсын дүн гаргаха гэлсээбди. Тиихэдээ шалгалтын хэзээ болохые зорюута соносхоогүйбди, — гэжэ совхозой парткомой секретарь Д. Д. Дашицыренов хөөрэнэ.

Отара бүхэндэ ябажа хараһан хүн бүхэнэй һанамжа дуулһанай һүүлдэ конкурсын дүн гаргагдаа, шалгарагшад шагнагдаа. Эгээл эрхим һайнаар бэлдэһэн хонишод Ц-Д. Гуродармаев, Е. Нестерев, Х. Цырендашиева гэгшэд транзисторна приемнигуудта хүртөө, хэдэн хүнүүд мүнгэн шан абаа.

Шалгалтын үедэ үшөө юун һайшаагдааб гэхэдэ, совхоздо хурьгадай түлэг «адхаржа» байхада, хонишод, хурьгашадай ажалые али болохоор хүнгэдхэхэ тушаа анхарал табигдана. Хурьгадые, һая түрэһэн хонидые таһалга соонь уһалха оньһон түхеэрэлгэ (дээрэ үргэгдэһэн цистернэ, тусхай шланг, кран) тодхогдонхой. Энэнь хонин бүхэндэ хүнэгөөр уһа зөөжэ үгэһэндэ орходоо һураггүй амар. Хоёр ондоо таһалга соо байһан хонидой зэргэ эдеэлхэ өөрсэхэн хобто кормушканууд табигданхай. Нэгэ дахин үбһэ дүүрэтэр хэжэрхихэдэ олон хонид зэргэ эдеэлнэ бшуу.

Байгша ондо совхозой хонишод зэдынхидэй жэшээгээр түрүүшынхээ хурьгадаа түлигдэдэггүй хашаа соо абаад, туршаха гэжэ шиидэнхэй. Тиигэбэшье энэ жэлдэ хонидойнгоо эртэшэг, январиин һүүл багаар, февралиин эхеэр түлэг хурьгалха байһанииe хараада абажа, хашаанууд соохи түмэр сорготой пеэшэнүүдые даб дээрэ задалхагүй гэжэ шиидээ. Ехээр хүйтэрхэ, хурьгадай даарахаяа һанаа һаань, тэдэнээ түлихэ юм.

Энэ шалгалтын һүүлдэ мүрысэдэг хоёр совхозуудай хонишод шэнэ социалис уялга абаад, мүрысөөнэй договорто хоёр талаһаа гар табяа. Жэшээлхэдэ, байгша ондо Загаһатын совхозой хонишод бүхы ажахыгаараа зуун эхэ хонин бүриһөө 95-һаа үсөөн бэшэ хурьга абаха, хонин бүхэнһөө 3,5 килограмм нооһо хайшалха зорилготой. Чисаанын совхозойхид зуун эхэ хонин бүриһөө 90-һээ үсөөн бэшэ хурьга тэлжүүлхэ, хонин бүхэнһөө 3 килограмм нооһо хайшалхын түлөө тэмсэхэ юм. Һүүлэй хоёр жэлдэ Чисаанын совхоз дотор зуутан-хонишон байгаагүй. Одоол байгша ондо эндэхи олохон хонишодынь зуунһаа 100 хурьга заатагүй абахын түлөө мүрысэхэнь.

Һаяхан энэ ажахыда аймагай түрүү хонишодой заншалта «түхэреэн стол» үнгэргэгдэжэ, тэндэ конкурсын дүн гаргагдаад, түл абалгадаа һайнаар бэлдэһэн Чисаанын совхозой хонишод аймагай «Хэжэнгын гол» газетын дамжуулгын шанда хүртөө.

М. НАМЖИЛОВ.
Хэжэнгын аймаг.

ПАРТИИН ТУСЭБ — арадай хэрэг

МАЛАА hАЙНААР ҮДХЭХЭ — МАША ЕХЭ ЗОРИЛГО

Республикымнай малшад, бүхы совет хүнүүдтэл адли, партиингаа XXV съездые ажалай амжалтануудаар угтаха социалис мүрысөөндэ жагсанхай. Мүн эдэ үдэрнүүдтэ КПСС-эй ЦК-гай гаргаhан «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдэй» проекттэй танилсажа, тэрэнэй табижа байhан асари ехэ программые hайшаан дэмжэнэ. Илангаяа хүдөө ажахые, тэрэ тоодо мал ажалые саашадань хүгжөөхэ, ажал ехэтэй хүдэлмэрине үргэлжэдэнь онhожоруулха хэмжээнүүдтэ мүнгэ зөөри ехэ hомологдохоёо байhанда угаа баяртай.

Малай тоо толгой олошоруулха, мал ажалай продуктнуудые ехээр абадаг болохо, өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха гээшэ урдынхидаал адли хүдөө ажахын эгээн шухала зорилгонуудайнь нэгэн болоно.

Мал ажалые промышленна hуури дээрэ гаргаха, тэжээлэй бааза бэхижүүлхэ, малай томо комплекснуудые бариха, адууhа малай үүлтэр hайжаруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ талаар республика дотор ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Эдэ зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхын тула адууhа мал үсхэбэрилгые гүримшүүлхэ, эхэ малай hубайралга усадхаха шухала байhаниинь мэдээжэ.

Хэрбээ малаа hайнаар харууhалха, эдээлүүлхэ, искусственна үрэжүүлгые зүбөөр ябуулха хэрэгтэ малшадай, колхоз, совхозуудай мэргэжэлтэд болон хүтэлбэрилэгшэдэй анхарал гэритой хандуулагдаа hаа, малай hубайрха үсөөн байдаг, үүлтэр ба ашаг шэмэнь эрид дээшэлдэг гэжэ түрүүшүүлэй дүй дүршэл элишэлэн харуулна. Жэшээнь, Кабанскын, Прибайкалиин, Улаан-Үдын аймагуудай бүхы ажахынууд үнеэдэйнгээ 80 гаран процентые искусственна аргаар үрэжүүлдэг болоhоной ашаар жэл бүри зуун үнеэн бүриhөө 90, тэрэнhээшье олон тугал абадаг болонхой. Эдэ аймагуудай үнеэн бүриhөө жэлдэ 2—2,5 мянган килограмм hүн haагдана.

Бэшүүрэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой техник-үрэжүүлэгшэ Н. А. Ефимов жэл бүхэндэ зуун үнеэн бүриhөө 103—118 тугал абадаг юм. Баргажанай совхозой техник-үрэжүүлэгшэ В. Н. Попов, Борьёогой совхозой Е. В. Грудинин гэгшэд зуун үнеэн бүриhөө 106—118 тугал абажа шадана. 1974 оной дүнгөөр иимэ амжалта түйлаhан техник-үрэжүүлэгшэдэй тоо 104, 90—99 тугал абагшадай тоо 147 болоhон байна.

Тиигэбэшье олохон колхоз, совхозуудта мал үдхэхэ, эхэ малай hубайралтые усадхаха хэрэгтэ анхарал багa табигдана. 1971 ондо Зэдын аймагай колхоз, совхозууд зуун үнеэн бүриhөө 36 тугал, Захааминай — 13, Хэжэнгын — 31 тугал дутуу абаа hэн.

Үнгэрhэн жэлдэ Сэлэнгын аймагай ажахынууд зуун хонин бүриhөө 58 хурьга, Хэжэнгын — 69, Хурамхаанай, Загарайн аймагууд — 73 хурьга абаhан байха юм. Сэлэнгын аймагай ажахынуудай 24 отарада hүрэгэйнь хахад хуби hубайршоо.

Зарим ажахынууд энэ талаар бүришье бирагүй байдалтай. 1971 ондо Оёорой совхоз зуун үнеэн бүриhөө миил 52 тугал, Туранай совхоз (Түнхэн) — 50, Ёнгорбойн совхоз — 49, Санагын (Захааминай) — 47 тугал абаhан юм. Нёдондо Яруунын аймагай ажахынууд, илангаяа «Дружба» колхоздо, Инсэнгын совхоздо олон үнеэдынь hубайршоо. Мүн нимэрхүү байдал Зэдын, Захааминай, Хэжэнгын аймагуудта үзэгдэнэ.

Яахадаа эхэ мал нимэ олоороо hубайрна гээшэб? Энээнэй гол шалтагаанинь гэхэдэ, искусственна үрэжүүлгэ хайша хэрэгээр эмхидхэгдэнэ, тэрэнэй технологи хазагайруулагдана, фермэнүүдтэ искусственна үрэжүүлгын пунктнууд зохидоор түхеэрэгдэнэгүй, зоотехническэ тоо бүридхэл тэндэ муугаар табигданхай гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Улаан-Үдын аймагай Калининай нэрэмжэтэ, Улаан-Оронго совхозуудта, Яруунын аймагай «Комсомольский», Инсэнгын совхозуудта, Сэлэнгын аймагай Тельманай нэрэмжэтэ совхоздо, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо болон бусад зарим ажахыда искусственна үрэжүүлгын пунктнууд мүнөө хүрэтэр зохидоор түхеэрэгдээгүй байhаар. Эндэ бии байгаа пунктнуудынь бишыханууд, үбэлдөө хүдэлгэгдэхөөр бэшэ. Тэндэ ариг сэбэр сахигданагүй. Түнхэнэй аймагай «Восточные Саяны», Мухар-Шэбэрэй аймагай «Путь Ленина» колхозуудта иимэ пунктнуудынь үбэлдөө хаагдашадаг.

Олон ушарта үрэжүүлгын шанар техник-үрэжүүлэгшэдэй мэргэжэл шадабариhаа дулдыдадаг. Ажал хэрэгээ hайса мэдэхэ, нэгэ газартаа удаан хүдэлдэг техник-үрэжүүлэгшэд амжалта түйладаг. Республикын колхоз, совхозуудта ажалладаг 370 техник-үрэжүүлэгшэдэй 184-ниинь гурбан жэлhээ дээшэ ажаллажа, зуун үнеэн бүриhөө 95-hаа үсөөн бэшэ тугал абадаг болонхой. Эдэнэй хүдэлдэг фермэдэ бүхы орой байлгагдадаггүй. Ажалайнь түлөөhэн хэды үнеэе хээлитүүлhэнэн, хэды тугал абаhанай зэргээр тогтоогдонхой. Теэд олон газарта энэ гүрим баримталагдадаггүй. Ототой болоhон үнеэдые саг соонь обёорhон үхэршэдые, haалишадые урмашуулха гүримшье сахигданагүй. Олон ушарта энээнhээ боложо ототой мал саг соогоо үрэжүүлэгдэнгүй үлэжэ, hубайршана ха юм.

Олонхи үүлтэртэ малай фермэнүүд бухануудтай байдаг. Тиимэhээ тэрэнь зоотехническэ тоо бүридхэл зүбөөр хэхэ арга олгоногүй, техник-үрэжүүлэгшэдэй харюусалгыень hуларуулдаг гээшэ. Тэрэ саанаа бухануудые зүбөөр эдээлүүлхэ эрилтэ ажахынуудта баримталагдадаггүй. Энэ ушарта бухануудзоотехническэ эрилтэ хантадаггүй, хээлитүүлхээр hула байдаг. Илангаяа эмэ хашарагуудые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хэрэг тоогдоногүй. Тиимэhээ бүхы үхэрнүүдэй аяар 20—23 процентнь хоёр жэлhээ үлүү гараhан эмэ хашарагууд байдаг. Энэмнай ажахынуудта экономическа ехэ хохидол ушаруулна бшуу. Манай республикын эрхэ байдалда эмэ хашарагуудые 18—20 haратайдань 280—300 килограммда хүргэжэ, үрэжүүлхэ арга бии. Тиихэдээ эмэ хашарагуудаа искусственна аргаар үрэжүүлхэ саг ерээ.

Техник - үрэжүүлэгшэдые хэрэгтэй бүхы түхеэрэлгэнүүдээр, hайн пунктаар хангаагүй. тэдэниие материальна талаар хүсэд урмашуулаагүй дээрэhээ удаан торожо хүдэлнэгүй. «Одон» совхоздо 1974 ондо 4 техник-үрэжүүлэгшэ hэлгэгдээ. Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхозой олонхи фермэдэ техник-үрэжүүлэгшэдынь жэл бүри hэлгэлдэдэг. Яруунын совхозой Хаагын фермэдэ 2 жэл 3 hара соо 6 техник-үрэжүүлэгшэд hэлгэлдэhэн байна. Бүхы Яруунын аймагай техник-үрэжүүлэгшэдэй хахадhаа олонхинь орой хоёр жэлшье хүдэлөөгүй байха юм. Иимэрхүү ушар Хэжэнгын, Зэдын, Хориин аймагуудта үзэгдэнэ.

Мал үдхэхэ хэрэгые hайжаруулгада ветеринарна мэргэжэлтэд ехэ туhа хүргэхэ аргатай. Теэд тэдэнэр мүнөө дээрээ малай ямар шалтагаанhаа hубайрhаниие, бэедэнь ямар үбшэн бииб гэжэ элишэлхэ, тиигээд тэдэниие ототой болгохо эм дом хэрэглэхэ тушаа оролдоногүй.

Загарайн аймагай XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо, Сэлэнгын аймагай Тельманай нэрэмжэтэ совхоздо, Бэшүүрэй совхоздо үхэлэн тугалнуудые далдалдаг муу заншалтай. Нёдондо иимэ баримтанууд Инсэнгын «Улаан-Туяа», «Заветы Ильича» совхозуудта, «Мир», Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозуудта дайралдаа hэн.

Эдэ бүгэдын хажуугаар үнеэдые саг соонь газаагуур ябуулха, болзортоньшэргээхэ эрилтэнүүд олон газарта баримталагданагүй. Иимэл ушарhаа Байгалай совхоздо, Ивалгын ОПХ-да, «Прибайкалец» колхоздо үнеэдынь тугаллаhаар аяар хоёр hараhаа үнгэржэ ототой болодог байха юм.

Тэрэшэлэн эмэ тугал, бурунуудые шэлэжэ, үсхэбэрилгэдэ үлөөхэ, зүбөөр харууhалха, түрүүшынхеэ тугаллаха гунжадые hайнаар бэлдэхэ эрилтэнүүд бэелүүлэгдэнгүй байжа, малай тоо толгой түргэнөөр олошоруулгада haад тойбо татана. Тэдэниие наhаарнь, шэгнүүрэйнь зэргээр илгажа, тусхай гүүртэнүүд болгогдодоггүй байhаниинь гэмтэй. Иимэл дутагдалнуудай ушардаг дээрэhээ «Одон» совхоздо гурбан жэлhээ үнгэршоhэн аад, оролдо оруулагдаагүй аяар 237 эмэ гунжад тоологдоно.

Үхэрнүүдэй түргэнөөр үдхэгдэдэггүй байhанай үшөө нэгэ шалтаг юуб гэхэдэ, hүрэгүүд соо үнеэдэй, тэрэ тоодо гунжадай тоо үсөөн байhаар. Жэшээнь, Зэдын аймагта үнеэдэйнь миил 10,9 процентнь гунжад байна. Улаан-Үдын аймагта тэрэнь 12,4 процент болоно.

Саашадаа урдынхяараа ажаллажа, малай тоо толгой эрид олошоруулха, мал ажалай продукци абалгые ехээр дээшэлүүлхэ аргагүй байhаниинь элитэ. Нэн түрүүн hүн haалиин фермэнүүдые томодхожо, түрүү ажахынуудай жэшээгээр искусственна үрэжүүлгэдэ кольцовой арга бүрин хэрэглэхэ саг ерээ. Сэлэнгын. Кировэй нэрэмжэтэ, Онохойн совхозуудай жэшээгээр мэргэжэл шадабари ехэтэй нэгэ техник-үрэжүүлэгшэ бүхы фермэнүүд дээгүүрээ ябажа, ототой малые үрэжүүлхэ аргатай.

Мүнөө үедэ үнеэдэй олоороо тугаллаха харюусалгатай саг ерэнхэй. Тиимэhээ малшан бүхэн, зоотехник болон ветеринарна мэргэжэлтэд үнеэн бүхэниие, оролдо орохо болоhон эмэ хашараг бүхэниие тусхай анхаралдаа абажа, тэдэниие саг соонь үрэжүүлхэ хэмжээ абаха уялгатай. Тиигэбэл 1976 ондо олон түл абтаха гээшэ.

Гадна үнеэдэй тугал хаяха, дутуу, үхэнги тугал гаргаха баримтанууд мал үдхэлгэдэ ехэ тодхор ушаруулдаг юм. Энэмнай нэн түрүүн хээли ехэтэй малые зүбөөр харууhалжа шадаагүй дээрэhээ болодог.

Түл олоор абаhан малшадые моральна болон материальна талаар урмашуулха гүрим хаа хаанагүй наринаар сахигдаха зэргэтэй. Фермэ бүхэндэ малай hубайралгатай гэмсэхэ тусхай хэмжээ ябуулганууд харагдажа, наринаар бэелүүлэгдэхэ болоно.

Ж. ГРОМОВ,
республикын осплем-нэгэдэлэй начальник.
В. БРЯНСКИЙ,
госплем-нэгэдэлэй ахамад зоотехник.

Партиин XXV съездэ зорюулжа КПСС-эй ЦК-гай гаргаhан «СССР-эй арадай ажахые 1976-1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдэй» проектые зүбшэн хэлсэлгэ

ҮЕ САГТАЯА ЗЭРГЭ АЛХАЛАН...

Түрэл партиимнай XXIV съездын hүүлээрхи үе соо оронноймнай ажабайдалда хэдэн олон ехэнүүд нитэ-политическэ үйлэ хэрэгүүд болоо. Мүноошье, бүхы совет хүнүүдэй хүсэл hанал КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха хэрэгтэ зорюулагданхай. Эршэтэ ажалай политическэ ехэ дэбжэлтын энэ оршон байдалда манай уран зураашад тон ехэ уялга дүүргэхэ зэргэтэй.

Уран зурааша бүхэн өөрынгөө зохёохы хүдэлмэридэ үе сагайнгаа шэнжые, мүнөө үеын хүнүүдэй, ажалай баатарнуудай түхэл шарайе үнэн зүбөөр, гүнзэгыгөөр харуулхые оролдоно. Энэ хэрэгээ тон шухалада тоолоно.

Үнгэрhэн үе соо манай уран зураашад эршэмтэйгээр хүдэлжэ гараа. Уран hайханайнгаа, идейнэ удхынгаа талаар үндэр эрилтэдэ харюусама олон зурагууд бүтээгдээ.

Владивосток хотодо болоhон «Совет Алас-Дурна эгэ» гэhэн дүрбэдэхи зональна выставкэдэ манай уран зураашад амжалтатайгаар хабаадалсаа hэн. Олоной hайшаал магтаалда хүртэhэн бүтээлнүүдэй шэлдэг hайнуудынь шэлэгдэн абтажа, тус выставкэ дээрэ табигдаа бэлэй.

Үнгэрэгшэ оной hүүл багта Москва хотодо «Советская Россия» гэhэн республиканска табадахи выставкэ нээгдээ hэн. Энэ хадаа манай табан жэл соо хэhэн ажалай дүн гэжэ нэрлэхэ хэрэгтэй. Үнинэй мэдээжэшье, залуушье уран зураашад энэ выставкые горитой бэлэдхэлтэйгээр, hайн бүтээлнүүдтэйгээр угтаа. Уран зураашад гансал выставкэдэ зорюулжа, тэрэниие угтуулан уран бүтээлэй хүдэлмэри хэжэ байдаг бэшэ, харин үе сагайнгаа шэнжэ шарайе шэрэ будагай, уран биирын ашаар зураглан харуулхые хододоо оролдожо байдаг гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Үргэн оронноймнай уран зураашадай нэгэ ехэ цех болохо Россин уран зураашадай эбтэй эстэй бүлын табан жэлэй туршa соо хэhэн хүдэлмэриин дүн болохо выставкэ дээрэ буряадаймнай урашуулай олон бүтээлнүүд үндэр сэгнэлтэдэ хүртөө. Тодорхойлон хэлэхэ болоо hаа, С. Ринчиновэй «Хонишон», Д. Дугаровай «Түрүүшын трактор», А. Казанскиин Байгал тухай зурагууд, Ю. Чирковой бүтээhэн Г. Ленхобоевой портрет, Г. Васильевай «Мори hургалга», «Сакманщица» гэhэн скульптуранууд, график А. Сахаровскаягай «Монгол ороноор» гэhэн гравюранууд, Д. Пурбуевай номой шэмэглэл, Т. Тиминагай «Байгал» гэhэн гобелен, Тимин Шестакова хоёрой театрай шэмэглэл, Б. Зодбоев, Б. Энкеев, А. Хомяков гэгшэдэй уран гоёолто харагшадай, мэргэжэлтэдэй hайшаал магтаалда хүртөө. Арадай мастернуудай, гол түлэб мүнгэшэ дархашуулай, Нохоров, Санжиев болон бусадай хэhэн мүнгэн хутага, эхэнэрэй шэмэглэл болон бусад зүйлнүүд эрхим гэhэн сэгнэлтэдэ хүртөө. Энэ хадаа манай уран зураашадай алишье талаараа ургажа, тэдэнэй бэлиг шадабариин, мэргэжэл дүршэлэй дээшэлжэ байhыень гэршэлэн харуулжа угэнэ.

Эхэ оромнай эрбадахи табан жэлэй богоhо алхаба. Партиин XXV съездэ зорюулжа КПСС-эй ЦК-гай гаргаhан «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдэй» проектые зүбшэн хэлсэлгэ боложо байна. Бүтээлэй шанарые эрид hайжаруулха тухай мүрнүүд бидэндэ уран зураашадта ехэ хабаатай. Бүтээл бүхэнэй шанарые дээшэлүүлгэ хадаа социалис обществын саашанхи хүгжэлтын шухала асуудалнуудай нэгэ болоно. Шанар тухай хэлсэхэдээ бидэ ажахын алишье hалбарида бүтээгдэhэн юумэн хүдэлмэрииншье, эстетическэшье талаараа эрхим hайн байха тухай хэлсэнэбди.

Энэ дэмбэрэлтэ асуудал шиидхэлгэдэ уран зураашад шухала нүлөө үзүүлхэ байна. Тиимэhээ манай уран зураашадай холбоондо дизайнернүүдэй секци эмхидхэгдэхэ.

Түрэл партиингаа ээлжээтэ съездые угтуулан, февралиин 20-до буряадай уран зураашадай выставкэ нээхэбди. Урда тээнь залуу уран зураашадай выставкэ болохо. Эндэ табигдаhан бүтээлнүүдэй шэлдэг hайнуудынь шэлэгдэн абтажа, «Молодость России» гэhэн бүхэсоюзна выставкэдэ эльгээгдэхэ юм. Эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилжэ байhан залуушуул манайда олон. hаяхан болоhон РСФСР-эй уран зураашадай холбооной правлениин VI пленум дээрэ манай 6 залуу урашуул холбооной гэшүүндэ абтаа.

Үзэл сурталай хүдэлмэридэнь партиин үнэн туhамаршад болохо искусство, культурын хүдэлмэрилэгшэд шэнэ үеын хүнүүдые хүмүүжүүлгэдэ тон ехэ харюусалгатай гээшэ. Табан жэл бүхэн ажалай шэнэ баатарнуудые элирүүлдэг. Тэдэниие, тэдэнэй ажалай баатаршалгые гүнзэгыгөөр, тодо хурсаар зураглан харуулга хадаа бидэнэй нангин уялга болоно.

Д-Н. ДУГАРОВ,
Буряадай Уран зураашадай холбооной правлениин түрүүлэгшэ.

ФОТО РЕПОРТАЖ

ХҮНТЭЙН ФЕРМЭДЭ

Мүльhэн дуулгаар хушагдаhан Баргажан мүрэнэй эрьедэ, хизааргүй нэмжыhэн Хүнтэйн талын үнсэгтэ Улаан колхозой haалиин энэ фермэ оршодог. Энэ фермэдэ haалиин хоёр гүүртэ бии. Нэгэ гүүртыень үнинэй коммунист Николай Архиповиц Соломенский даана.

Эхэ орондоо элбэг дэлбэг сагаан эдеэ тушаахын тула эндэхи haалишад жэлhээ жэл бүхэндэ оролдоно.

...Январь hарын нэгэ үдэр энэ haалиин гүүртэдэ бидэнэр ерэбэбди. Үглөөнэй haам түлэг дундаа байба. Хашаа соо үнеэдэй уянгатайгаар үүгэнэлдэхэ, haалишан hамгадай хүнэгүүдэй hэнжын ханхинэлдэхэ дуулдана.

Эндэ түрүү haалишад олон. Жэшээлхэдэ, Очирма Пиртанова үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүхэнhөө 2020 килограмм hүн haажа, 19 үнеэнhээ 20 тугал абаhан байна. «Буряадай АССР-эй габьяата малшан» гэhэн үндэр нэрэ зэргэтэй. Тиихэдэ Елизавета Базарова үнеэн бүхэнhөө 1920 килограмм hүн haажа, 20 үнеэнhээ 22 тугал абаhан байна бшуу.

Энэ фермын коллектив үбhэ тэжээл өөhэдөө бэлдэдэг. Зунай сагта haалишад, мал адуулагшад үбhэ хуряажа, сүлөөгүй байдаг. Тэрэнhээ гадна, намарай hайхан сагта зеленкөё шэрэнэ.

Энэ гүүртынхид ажахы соогоо түрүүлжэ, 1974 ондо дамжуулгын Улаан тугта хүртөө hэн. 1975 оной август hара соо юhэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбые дүүргээ hэн. Мүнөө эдэнэр партиин XXV съездын хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсаад, үбэлэй haрануудта hүн ехээр haахын түлөө тэмсэжэ эхилэнхэй.

Социалис мүрысөөн тухай hаяхан партиин ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай гаргаhан тогтоол хадаа эдэ нүхэдые урмашуулаа. Арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ ехэ hүн haаха тухай эдэ haалишад дээшэлүүлэгдэhэн уялгануудые абахань.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарhаа): Хүнтэйч haалиин фермын түрүү haалишад Е. Ш. Балаганова, О. Ш. Пиртанова, С. Л. Очирова гэгшэд.

АВТОРАЙ фото.

Зэдын аймагай «Мир» колхозой дүй дүршэлтэй haалишан Марта Данзановна Гармаева үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриhөө 2.754 килограмм hүн haажа, аймаг соогоо түрүү hуури эзэлhэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: областной партийна XXIX конференциин делегат байhан haалишан Марта Гармаева.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

БЭРХЭЛ ЗОН ДАА

Зураглал

Арбан жэлэй саада тээ эндэ Туранай совхозой малшан Доржи Данданович Санжиев бүлэг үхэрнүүдые үбэлжүүлхэеэ Эшүүнтын гүүртэдэ асараа бэлэй. Тэрэ гэhэнhээ хойшо энэ хүмнай «Эшүүнтын эзэн» гэжэ зоной дунда хэлсүүлдэг болоо.

— Хойто-Голдо эгээ түрүүн ночто абадаг хүниинь би гээшэб, — гэжэ Доржо Данданович энеэбхилнэ. — Баhа автолавкашье маниие тойрожо гарадаггүй.

Хойто-Голдо хододоо саhан бага ородог. Тиимэhээ үхэр малынь бүхэли үбэлдөө шахуу бэлшэжэ гарадаг. Тиигэжэ яhала ехэ үбhэ тэжээл арьбалагдадаг байна. Үдэрынь Эшүүнтэдэ ерэхэдэшни, Доржи Данданович заатагүй ажал дээрээ байха. Нэгэ гэбэл, тэрэ шаргаар hолоомо зөөжэ, үгышье haа, хотон соохи шэбхэеэ пуга, сабшалан дээрэ тараажа, сүлөөгүй ябаха. Дүршэл ехэтэй малшан сабшалангаа үтэгжүүлхын тула үбэлдөөшье сабшалан дээрэ, миил талада үбhэ, зелёнко тараажа, малдаа эдюулдэг. Мүн тиихэдэ сабшалан дээрэнь хэзээдэшье адхагдаhан наг шэбхэ обоийлдожо харагдадаг. Ушар нимэhээ Эшүүнтын 60 га сабшалангай гектар бүхэндэнь хабар болотор арбаад тонно шэбхэ оруулагдана.

Үбhэ хуряалгын үедэ энэ малшанай бүлэдэ хэхэ ажалынь үшөө ехэ болодог aаб даа. Зундаа Санжиевтан Ехэ-hайр гэжэ хадын бэлшээридэ малаа туужа гарадаг юм. Тэндэ тунга ногоондо тугалнуудынь дураараа бэлшэдэг, үнеэдшье таргалдаг, hүн шэмэ ородог. Үбhэ хуряалгын үедэ үбгэ hамган хоёр ажалаа хубаажа абана. Ринчин Дамдиновнань малаараа үлэжэ, хадын бэлшээридэ тэдэнээ адуулна. Доржи Дандановичынь үхибүүдтэеэ Эшүүнтэдээ ерэжэ, үбhөө сабшана, хуряана. Үхибүүдыншье эхэ эсэгэдээл адли ажалша бэрхээр hуранхай. Мүнөө жэлдэ сэрэгэй албанда мордоhон Коля хүбүүн, мүн энэ жэлдэ механизаторай курса дүүргэhэн Валерэнь зун бүхэндэ абатаяа хамта үбhэ хурлалсадаг байгаа. Мүн юhэдэхи, зургаадахи классуудта hуража байhан Суржаана Галя хоёр басагадынь туhалалсадаг. Угайдхадаа бишыхан Дамдин хүбүүхэншье минин байдаггүй.

Энэ эбтэй зэтэй бүлые манай Санжиевтанай звено гэжэ хүнүүд нэрлэдэг. Үнэн дээрээ тиимэл даа. Тэдэнэртэ морин косилка, морин тармуур үгтэнэ. hүрилэгдэhэн сомоо шэрэхэ тракторшье бии.

Хэрбээ олон үдэрэй туршада хура бороогой ороо haа, ашаатай моритой хүниие Саяанай хада оодэ дабажа ябахыень харахат. Тэрэ сагай муу уларилые hамбаашалан, малдаа дабhа, талха абаашана ха юм. Мүн үхэрнүүдээ эрьежэ ерэхэ аргатай болоно.

Иигэжэ Санжиевтанай гэр бүлэ арбаад жэлэй туршада ооhэдынгоо гүүртын малые үбhөөр жэншэдгүй хангана. Тэдэнэр нёдондо зун 600 гаран центнер үбhэ бэлдээ.

Малшадай жэлэй дүрбэн сагта бүхы анхаралаа табиха ажалынь — тугалнуудай харууhан. Тэдэниие гарза хоролтодо оруулангүй, түргэн томо болгохо, шэгнүүрыень ехээр нэмээхэ гэжэ оролдодог. Энэшье талаараа тэдэнэр hайн үрэ дүнгүүдые түйлана. Үнгэрhэн жэлдэ 62 үнеэнhээ 62 тугал абажа, бүрин бүтэн түлжүүлhэн, Ехэ-hайрта ошоод байхадаа, тугалнуудайнгаа шэгнүүрые сүүдхэдээ дунда зэргээр 1056 граммаар нэмээгээ. hүүлэй жэлнүүдтэ хэhэн хүдэлмэриинь дүнгүүдые тооложо гаргахада, совхозой мяханай гүүртэнүүдэй мал адуулагшадай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөнд Санжиевтанай бүлэ жэл бүхэндэ түрүү зэргэдэ гараhан байба. Социалис мүрысөөнэй гүримай ёhoop тэдэнэр 60 килограмм шэгнүүртэй нэгэ тугал, 13 түхэриг мүнгэн нэмэлтэ түлөөhэндэ абаа. Жэлэй туршада үхэр бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр 800 граммаар нэмээхын орондо 950 граммаар нэмээгээ.

Эдэ тоонуудые дурдаад гарахада бэлэй. Доржи Дандановиц Ринчин Дамдиновна хоёрой эсэшэ сусашагүй ажал, үдэр бүриин оролдолго эндэл харагдана ха юм. «Мал хараhан ама тоhодохо» гэжэ тэдэнэр ажалай түлөөhэ hайн абана. Отделениин хүтэлбэрилэгшэд үбэлэй сагта түл абахадань, малшадые зүбөөр урмашуулдаг. Тиимэ зорилготойгоор, үбэлэй сагта үнеэдые тугаллуулжа, hайнаар харууhалhанайнь түлөө hарадаа үхэр бүхэнэй 2 түхэриг 97 мүнгэ түлэнэ. Харин үнеэнэйнь тугаллаагүй байгаа haань, оройдоол 1 түхэриг 92 мүнгэн түлэгдэнэ. Ушар иимэhээ малшад эртээр түл абахын түлөө тэмсэнэ бшуу. Нүхэр Санжиевай гүүртын олонхи үнеэд мүнөө тугаллаанхай. Малшадай эгээл халуун хаhа ороод байна. Тугал бүхэнөө харууhалха, мүн үнеэдээ саг соонь оролдо дахин оруулха хэрэгтэй. Тэдэнэр үнеэдэйнгээ тугаллаhанай hүүлдэ 21 сүүдхын үнгэрхэлөөр бухада табижа үрэжүүлдэг.

— Үнеэдээ саг соонь оролдо оруулхын тула hайнаар эдеэлүүлжэ, тобир тарган байлгахые оролдонобди, — гэжэ Доржи Данданович хөөрэнэ.

— Тиигэхын тула нэмэлтэ тэжээл үгэнэ гүт?

— Нэмэлтэ тэжээлшье үгтэнэгүй даа. Үнеэн бүхэн үдэрэй 3 килограмм үбhэ, 2 килограмм талха тарил, hолоомо эдихэ ёhотой юм, — гэжэ малшан тайлбарилба. — Энэл рационнинь өөрынхеэрээ таарулнабди. Тобир тарган үнеэдээ бэлшээридэ гарганабди. Тиигэжэ тэжээлээ арьбалнабди.

Туранай совхозой малшад дүрбэн жэлэй саада тээ сагаан толгойтой казах үүлтэрэй hүрэгэй бухануудые асаржа, малайнгаа үүлтэрые hайжаруулжа, мяхалиг мал олон болгожо эхилээ hэн. Эхэсэ хүхэжэ түлжэhэн тугалнуудынь найман hаратай болоhоор дам саашаа тусгаар түлжүүлгын гүүртэдэ үгтэдэг.

Сэхынь хэлэхэдэ, гурбан жэлэй саада тээ эндэ эмхидхэгдэhэн энэ ажахы малайнгаа үүлтэр hайжаруулhанай ашаар, Доржи Данданович мэтэ үргэн далайсатайгаар ажалладаг ажалша бэрхэ нүхэдэйнгөө оролдолго үүсхэлэй ашаар гүрэндэ мяха худалдаха юhэдэхи табан жэлэй түсэбые сүм дүүргэжэ шадаа. Энэ талаар совхозой хүтэлбэрилэгшэд (директорынь Даша-Нима Норбоевич Шагдуров, парткомойнь секретарь Баатор Доржиевич Лопсонов) болон мэргэжэлтэд (ахалагша зоотехнигынь Ким Самбаевич Цыдеев) ажахынгаа малшадай хүдэлмэриие хэлын хараа бодолтойгоор хүтэлбэрилhэн юм.

Ажалай Улаан Тугай ордено, Коммунис ажалай ударник, аймагай депутадуудай Соведэй депутат, Коммунис партиин үнэн сэхэ хүбүүн Доржи Данданович Санжиевай габьяа ехэ.

Б. ЯБЖАНОВ,
манай корр.

Түнхэнэй аймаг.

СОЮЗНА[Я] РЕСПУБЛИ[...] КАНУУДТА[...]

РСФСР:

НЭМЭЛТЭ ХҮСЭ[...]

Ашагта малтамал [...] жүүлгын орон дотороо [...] томо Качканарска ко[...] дай (Свердловско о[...] коллектив жэлэй э[...] хойшо даабариhаа гаду[...] ба мянган тонно пр[...] үйлэдбэрилэн гаргаба. [...] канарайхид үдэр бүр[...] бариhаа гадуур мянга[...] продукци үгэнэ.

— Комбинадта h[...] шэнэдхэлгын хүдэлм[...] лүүлэгдээ,—гэжэ пр[...] тиин директор М. Г. [...] ко хөөрэнэ.—Шанаржу[...] фабрикада илангаяа е[...] билалтанууд болоо. [...] гүйлтаар Ленинградай [...] тэд нарижуулагдаhан [...] зата сепараторнууд[...] хёон бүтээжэ үгөө, [...] шье түхеэрэлгэнүүд ш[...] дээ. Тэрэнэй ашаар р[...] 2,5 процентээр ехэ [...] абтадаг болобо.

УЗБЕКИСТАН:

ИЗОТОПУУД БАРИЛ[...] ХЭРЭГЛЭГДЭНЭ

Бетоной шанар хин[...] гадаг изотопой зургаан [...] бор ашаанай мотор[...] тээгдэбэ. Тэрэнэй жо[...] лаборантын hуухада, [...] экспресс-лаборатори б[...] но. Энэ экспресс Ан[...] ска далайн хаалтын [...] участогуудые эрьежэ [...] дэг. Мүнөө хэдэн мину[...] приборнуудые суглу[...] бетоной шанар шалга[...] болобо. Урдань хэ[...] саг гаргашалагдадаг hэ[...]

Эндэ гансал саг алм[...] бэшэ. Тэрээнhээ гадна, [...] ной шанар шалгалга, [...] дунданuудые элирүүл[...] лон бусад ажал нэгэ[...] хэгдэнэ.

КАЗАХСТАН:

ЭКИБАСТУЗ ТУХА[...] ХӨӨРӨӨН

«Казахфильм» ст[...] буулгаhан «Баатар» га[...] римтата фильм Экиба[...] уурхайда шулуу нүүрhэ[...] тан абадаг дэлхэй д[...] эгээл хүсэтэ уурхайта[...] нилсуулна. Казахай [...] дайдын зүүн-хойно ю[...] түсэбтэ табан жэлэй[...] бодхоогдоhон энэ то[...] рилгын хайшан гэжэ м[...] hэн, хүсэндөө ороhон [...] тус фильм дотор хар[...] дана. Асари ехэ ротор[...] хеэрэлгэнүүдэй ажа[...] байхада буулгагдаhан [...] нууд илангаяа hонир[...] Эдэ түхеэрэлгэнүүдэй [...] ажалай бүтээсээрээ [...] татай адли.

Түсэбтэ арбадахи [...] жэлдэ уурхайн хүг[...] ерээдүй «Баатар» [...] фильм дотор гол hуури[...] нэ.

МОЛДАВИ:

ЭХЭ ОРОН, ПАР[...] ТУХАЙ

Молдавиин ком[...] нуудай КПСС-эй XXV [...] дэ зорюулжа үнг[...] творческо тоосооной [...] ма Эхэ орон, парти, [...] арад тухай симфон[...] шэнэ зохёолнуудhаа б[...] нэ. Кишиневто үнгэргэ[...] энэ хүгжэмтэ харалг[...] удхань Молдавиин С[...] искусствын габьяата [...] ябуулагша В. Загорск[...] Чокануугай үгэ дээрэ б[...] «Партии слава в века[...]» hэн кантата болоно. [...] уран уншагша, хоор [...] оркестрэй гүйсэдхэх[...] зохёолые шагнагшад [...] луунаар угтан абаа.

Республикын компо[...] нуудай съездын болох[...] да тээхэнэ ажалшадай [...] хэхэ творческо тоосоо[...] ридэлдэ энэ концерт [...] юм.

БЕЛОРУССИ:

ТЭЖЭЭЛЭЙ ФАБРИ[...]

Брестын Молотковичи[...] хон шадар ой модото [...] та шэлбэhэтэ модоной [...] бутаргажа хэhэн вита[...] гурил үйлэдбэрилэн га[...] томо цехэй барилга д[...] дэбэ. Шэнэ предприяти[...] лаанай туршада 3,5 [...] ногоон хэлимог тэ[...] лэдбэрилэгдэхөөр хар[...] дана. Энэ хадаа облас[...] модоной ажахын[...] гуулагдаhан зургаадах[...] болоно. Шэлбэhэтэ [...] урдань галдагдадаг [...] hалаанууд хэлимог тэж[...] шанаржуулха витами[...] жэлэй бүридэлдэ [...] болоо.

Белоруссиин хэлим[...] жээлэй промышленн[...] предприятинууд энэ [...] ой модоной ажахын[...] шэлбэhэтэ модоноон таб[...] га гаран тонно гурил [...] юм. Энэнь нёдондо [...] мянган тонноор ехэ [...]

(ТАС[С])

Ородой агуу уран зохёолшо М. Е. Салтыков-Щедринэй түрэһөөр 150 жэлэй ойдо

„ЭРХИМҮҮДЭЙ ДУНДА ТЭРЭНЭЙ НЭРЭ ХҮНДЭТЭЙ"

Михаил Евграфович Салтыков-Щедрин хадаа ородой агуу революционно — демократ уран зохёолшодой тоодо оролсодог юм. В. Г. Белинский Н. А. Добролюбовай, Н. Г. Чернышевскиин ехэ нүлөөн доро агууехэ сатиригай үзэл бодолнууд хүгжэн батажаһан байна. Уран зохёол гээшэ хүнүүдые һургаха, хүмүүжүүлхэ, ажабайдалтай дүтөөр танилсуулха зэргэтэй гэжэ Салтыков-Щедрин тоолодог байгаа.

Эхэ оронойнгоо үнэн сэхэ патриот Салтыков-Щедрин хадаа бүхы хүсэ шадалаа, оролдолгоёо, уран зохёолоо хаанта засагта, крепостной дарлалтада эсэргүү тэмсэлдэ зорюулһан юм. Капиталис хомхой сэдьхэлые үзэн ядадаг энэ уран зохёолшо буржуазна либерализмын эбсэшэгүй дайсан байһан.

1857 ондо Щедринэй «Губерниин очеркнууд» гэжэ ном хэблэгдэн гараа бэлэй. Түрүү үзэл бодолтой тэрэ үеын хүнүүд, илангаяа революционно демократнууд энэ зохёолые баяртайгаар угтаа һэн. Н. Г. Чернышевский энэ ном тухай ингэжэ бэшээ бэлэй: «Манай литература хадаа «Губерниин очеркнуудаар» үни удаан омогорхоор ёһоорсо омогорхохо. Ородой газар дайда дээрэ Щедринэй уншаха хүн олон байха. Манай Эхэ ороной уран бэлигтэ хүбүүдэй, эрхимүүдэй дунда тэрэнэй нэрэ хүндэтэй байха».

Ород арадай, илангаяа таряашадай эрхэ сүлөө тээшэ тэгүүлһэн хүсэлые, хаанта засагые, крепостной дарлалтые үзэн ядадагые бусад зохёолнууд соогоо Щедрин эли тодоор харуулжа шадаа.

Хаанта Россиин мүлжэгшэ ангинуудай хархис политикые элирүүлхэ зуураа, «Нэгэ городой түүхэ» гэжэ ном соогоо Щедрин хадаа градоначальнигууд — Угрюм-Бурчеевэй, Брудастын болон бусадай аймшагтай, зэбүүрхэмэ образуудые бүтээжэ шадаа. Хаанта засагые шоо шобто үзэн ядан буруушааһан, тэрэнэй политикые балшыса элирүүлһэн зохёол энээнэй урда тээ ород литературада үгы байгаа.

«Господа Головлевы» гэжэ Щедринэй романиинь дэлхэйн литературын алтан жасада ороно. «Пошехонская старина» гэһэн зохёол соогоо дворян-крепостнигуудай муухай ааша, хомхой хобдог сэдьхэл, хэнтэг һанааг эли тодоор харуулаа һэн. Щедринэй бэшэһэн нэгэ онтохон соохи «зэрлиг помещигэй» образые В. И. Ленин хэрэглэхэдээ таряашадай хүлһэ шуһа һорожо байһан помещик, баяшуулые эсэ «зэрлиг амитантай зэргэсүүлэн хараһан байха юм. Хаанта Россиин гүрэнэй байгуулалтые «зэрлиг помещигүүдэй» орон гэжэ Владимир Ильич нэрлээ һэн.

Щедринэй сатира, ёгто хадаа хаанта засагта, крепостной дарлалтада эсэргүү айхабтар хурса зэбсэг болоно.

Салтыков-Щедринэй зохёохы ажал ехэ баян, олон янзын юм. Ород арадай түүхэтэ хуби заяае уран зохёолшо номууд соогоо эли тодоор харуулаа.

Ажалшан арадай дайсадуудай образуудые уншагшадай зэбүүсэмээр, үзэн ядамаар агууехэ сатирик бүтээжэ шадаа. Мүлжэгшэ ангинуудай түлөөлэгшэдэй образуудые эли тодоор харуулжа шадаһан зохёолшод тэрэ үедэ Россидашье, харин оронуудташье үгы һэн. Тэрэ үеын уран зохёолшодой хэниинньшье Щедриндэл адляар зохёолоороо, номуудаараа иимэ ехэ тэмсэл хаанта засагта эсэргүүгээр хэжэ шадаагүй юм. Ленинэй байгуулһан большевик партии тиимэл хадань пролетарска революциин албанда Щедринэй зохёолнуудые дэмы бэшэ табяа. В. И. Ленин Салтыков-Щедриндэ ехэ дуратай, тэрэнэй зохёолнуудые үндэрөөр сэгнэдэг байгаа. Щедринэй зохёолнууд соохи сатирическэ образуудые статьянууд, хэлэһэн үгэнүүд соогоо үргэнөөр хэрэглэжэ, политическэ шэнэ удхатай болгодог һэн.

Салтыков-Щедрин ород арадта үнэн сэхээр этигэдэг, найдадаг байгаа. Тиигээд ород арадые дарлалтаһаа сүлөөлхэ хүсэнүүдые, сүлөөрэлгын замуудые тэрэ хаража, ойлгожо шадаагүй юм. Уран зохёолшын ажаһууһан үе саг тиимэ арга боломжо үгөөгүй ха юм.

Щедринэй онтохонууд, романууд, очеркнууд айхабтар ехэ удха шанартай юм. Россиин пролетариадай ангиин мэдэрэлтэй болохо, тэдэнэй хүмүүжэхэ хэрэгтэ зохёолнуудынь ехэ үүргэ дүүргээ. А. М. Горький тэрээн тухай ингэжэ бэшээ һэн: «XIX зуун жэлэй хоёрдохи хахадай Россиин түүхые Щедрингүйгөөр ойлгохын аргагүй юм». Тиимэл хадань таби хүрэһэн Карл Маркс ород хэлэ шудалжа, Салтыков-Щедринэй зохёолнуудые нэгэ амяар уншаһан байна.

Щедринэй зохёолнууд гансашье үнгэрһэн байдалые бидэндэ харуулхаһаа гадна, хуушан сагай мүлжэгшэ ангинуудта зэбүүрхэл, үзэн ядаха мэдэрэлые түрүүлхэ зэбсэг боложо үгэнэ бшуу. Капитализмын үлэгдэлнүүдтэй тэмсэхэ, шэнэ хүниие хүмүүжүүлгын хэрэгтэ Щедрин бидэнэртэ туһална.

Щедринэй зохёохы ажалай удха шанар ехэ. Тэрэниие дээдэ, дунда һургуулинуудта шудална. Агуу зохёолшын сатира хадаа буржуазна үзэл сурталтай тэмсэхэ хэрэгтэ хурса зэбсэг болохоороол болоно.

И. ВОСТРЫШЕВ,
хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат («Правдын» пресс-бюро).

М. Е. САЛТЫКОВ-ЩЕДРИН

ЗЭРЛИГ ПОМЕЩИК

Онтохон

(Түгэсхэл. Эхиниинь манай газетын январиин 23-най номерто).

— Хани нүхэрни, Евамни! гэжэ тэрэ хэлэнэ.

Тиигээд зүүдэлжэ дүүргэбэ болохо хэрэгтэй.

— Сенька! — гэжэ, мартажархиһан бэеэрээ ,баһа хашхараад, гэнтэ ойлгоходоо... толгойгоо доошонь ганзагална.

— Теэд, ямар юумээр бэеэ һамааруулха юм гээшэб? — гэжэ өөрһөө асуупа: — ямар нэгэ шүдхэршье һаа ерэгшэ һэй!

Тиигээд энэ хэлэһэнэйнь ёһоор гэнтэ капитан исправник өөрөө орожо ерэбэ. Тэрэнэй ерэһэндэ тэнэг помещик хэлэшэгүй ехээр баярлаба: гүйжэ ошоод, шкаф сооһоо хоёр пряник асарһан бэеэрээ: «Зай, энэш одоол дуратай байха аабза! — гэжэ бодоно.

— Хэшээжэ хэлэгты, господин помещик, нихэдээ саг зуурын үялгата зонтнан булгадаа хайшал гээд үгы болошоо гээшэб? — гэжэ исправник асууба.

— Тиигэжэ нигээ даа, минии мүргэл гүйлтгаар, минии бүхы эдлүүриие мужигһаа бурхан оройдонь сэбэрлэжэрхёо.

— Зай, теэд та, господин помещик, мэдэнэ гүт ,тэдэнэй тэлэ татабаринуудыень хэн түлэхэб?

— Татабаринуудые гү?.. Энээниие тэдэнэр! Энээниие тэдэнэр өөһэдөө! Энэ хадаа тэдэнэй тон ехэ нангин үүргэ ба уялга бшуу!

— Зай, теэд танай мүргэл гүйлтгаар, газар дайдаар тэдэнэй тарашоо хадань, энэ татабариие ямар ёһо аргаар тэдэнһээ нэхэжэ абаха гээшэб?

— Харин энээниие... мэдэнэгүйб... би өөрынгөө зүгһөө түлэхые зүбшөөхэгүйб!

— Һан хадаа татабари болон алба уялгагүйгөөр: илангаяа архи ба дабһанай зүйлнүүдтэ гүрэнэй монопольно эрхэгүйгөөр байжа шадахагүй гэжэ та, господин помещик, мэдэнэ гүт?

— Теэд яагааб... Би бэлэнби! Рюмкэ архи... би түлэхэб!

— Теэд танай гүйлтаар, танай базаар дээрэһээ кусок мяхашье, фунт хилээмэшье худалдажа абаха аргагүй болоо гэжэ та мэдэнэ гүт? Нихэдээ юун болоод байнаб гэжэ та мэдэнэ гүт?

— Хэшээгыт! Би өөрынгөө зүгһөө бадар үргэхөөр бэлэнби! Энэ бүхэли хоёр пряник!

— Господин помещик, тэнэг лэ байнат! — гэжэ исправник хэлээд, гэдэргээ эрьелдэншьегүй, прянигуудыень харангшьегүй ябашаба.

Мүнөө помещик ехэхэнээр бодолгото болобо. Нихэдээ гурбадахи хүн тэрэниие эрьюутэй гэжэ нэрлэбэ бшуу, гурбадахи хүн тэрэниие хамажа хаража, нёлбоод ябашаба бшуу. Теэд кээрээ эрьюутэй гээшэ гү? Өөрынгөө сэдьхэлдэ магтажа ябааша хатуу зориг гээшэнь юрын [illegible] дээрэ оршуулжа хэлэхэдэ, ималтал тэнэглэһэн ба [illegible]һэн ябадал гэһэн удхатай гээшэ аал? Тэрэнэй энэ хатуу зоригһоо шалтгаалжа, татабаринуудшье, гүрэнэй монопольно эрхэшье зогсошоо гү, базаар дээрэһээ фунт гурилшье, кусок мяхашье абаха арга болишоо гээшэ гү?

Тэнэг помещик байһан тудадаа гантайхан юумэ хэжэрхёо байнаб гэжэ һанаҳадаа, ханалайнгаа ехэдэ түрүүшээр хүхюутэйхэншье байба, «теэд нихэдээ юун болохоб гэжэ мэдэнэ гүт?» гэжэ исправнигай хэлэһэн үгэнүүдые хожомынь һанахадаа, ехээр айшаба.

Энэ помещик, заншалайнгаа ёһоор, таһалга соогоо [illegible] хойшоо гэшхэлжэ заһаба, тиигээд ходо нигэжэ бодоно: — Нихэдээ энэш юун болохонь гээшэб? Али нэгэ тээшэ сүлэлгэдэ ябуулжархихань гээшэ гү? Жэшээлхэдэ, Чебоксары гү? Али, магад, Варнавин гү?

— Чебоксары ябуулһай даа! Ядахын сагта хатуу сэдьхэл юун гээшэб гэжэ дэлхэй үнэншэхэ һэн! — гэжэ помещик хэлэнэ, тиигээд, өөрһөө нюусаар өөрөө нигэжэ бодоно: — би, магад, Чебоксарыда өөрынгөө инаг мужигые хараха ааламби! Помещик ябанашье, һуунашье, тиигээд дахин ябана. Юунэйшье ойро ошоходонь: господин помещик, ши тэнэг байнаш гэһэн шэнгеэр ходо дуулдахадал гэнэ. Харан гэхэдэнь, таһалга соогуурнь хулгана гүйжэ ябана, тиигээд гран-пасьянс хэдэг, хулганын хорхой хүргэхөөр тоһон болошоһон карта тээшэнь тэгүүлнэ.

— Кшш...—гээд, помещик хулганые намнаба.

Теэд сэсэн хулгана байһан аад. Сенькэгүйгөөр помещик намда ямаршье хоро хүргэжэ шадахагүй гэжэ мэдэнэ. Помещигэй хатуу шангаар һүхирхэдэнь харюусан, хулгана минил һүүлээ шодолзуулаад ябашаба, тиигээд уданшьегүй диван доро һоо хараашалан байжа, ингэжэ хэлэхэдэл гэнэ: байзалши даа, тэнэг помещик! Энээнһээшье байха юумэ болохо! Би картаһаа байтагай, харин шинии халаадыешни тоһо халдамсаарнь эдижэрхихэб!

Хэршье удаан саг үнгэрөө юм, помещигэй харан гэхэдэнь, саад соохи зүргэ харгынууд дээгүүрнь хашаг үбһэн ургашанхай, һөөгүүд соогуурнь элдэб могойнууд ба хорхойнууд исалжа байба, харин парк соонь зэрлиг ангууд үлилдана. Нэгэтэ хашаагайнь хажууда баабгай ерээд, помещигэй сонхонууд тээшэ харан байжа, бэеэ долёон, согсойжо һууба.

— Сенька! — гэжэ помещик хашхараад, гэнтэ ойлгожо уйлашаба.

Тиибэшье помещик хатуу зоригоо үшөөл табяадүй. Зоригойнгоо хэдэн дахин буураашье хада зүрхэнэйнгоо хайлажа захалһые мэдэн сасуу, «Весть» газетэ абаадхина, тиихэдээ тэрэ дары дахин зоригжоодхино.

— Үгы даа, оройдоо зэрлиг болоһомни дээрэ, зэрлиг ангуудаар хамта ой тайга соогуур зайжа ябаһамни дээрэ, харин россиiска дворянин, князь Урус-Кучум Кильдибаев ёһо журамуудһаа арсаа гэжэ хэншье хэлэхэгүй бшуу!

Тиигээд тэрэ помещик зэрлигшэшэбэ. Энэ үедэ намар боложо, нилээд хүйтэн байбашье һаань, хүйтэн болоһыень мэдэрнэшье үгы. Эртэ урда сагай Исав шэнги, тэрэ помещигэй толгой һоонь эхилээд хүлдэнь хүрэтэр үһэ ургашоо, хюмһануудынь түмэр шэнги болошонхой. Найтаахаяашье болиһоор үни болоо, дүрбэн мүсөөрөө мүлхижэ ябадаг болобо, тиигээд нигэжэ ябаха арга хадаа эгээл аятай ба эгээл зохид байһыень обсоороогүй байһанаа гайхана. Үгэ дуугаржашье шадахаяа болёод, эшхэрһэншье бэшэ, шигнаһаншье бэшэ, хашхарһаншье бэшэ—тусгаар ондоо илалтата хашхараа ойлгожо абаа. Тиибэшье һүүлтэй үшөө болоодүй.

Тэрэ помещик урдань өөрынгөө хөөхир, сагаан, хэбрэг бэеые сэнгүүлдэг байһан саад соогоо ороод, минсгэй шэнги шуран түргөөр, модоной оройдо абиржа гараад, тэндэһээ гэтэжэ һуудаг болобо. Тиихэдэнь шандаган гүйжэ ерээд, али нэгэ тээһээ аюулгүй юм аа гү гэжэ хойто хоёр хүл дээрээ согсойжо һуугаад, шагнажа байтарнь, — харин тэрэ помещик гэб гэнтэ хажуудань байдаг байба. Һомон шэнги түргөөр модон дээрэһээ һүрэжэ буугаад, шандагые шүүрэжэ бариһан бэеэрээ, һабараараа таһар удар татаад, бүхы доторойнь, арһантайншье дууһыень эдижэрхинэ.

Тиигээд тэрэ помещик айхабтар ехэ хүсэтэй болошобо, тиимэ хүсэтэй болоһондоо, харин хэзээ нэгэтэ сонхо тээшэнь хараашалжа байһан мүнөөхи баабгайтай хани харилсаатай болохо эрхэтэйб гэжэ бодобо.

— Михайло Иваныч, намтай хамта шандагануудта добтолго хэхэ дуратай гүш? —гэжэ тэрэ помещик баабгайда хэлэбэ.

— Юундэ болохогүй һэм! — гэжэ баабгай харюусаба:— Гансал ши, ахатан, мужигаа дэмы үгы хээш.

— Яахадаа дэмыб?

— Яахадааб гэхэдэ, тэрэ мужигые эдеэ хада та дворяниниие эдипэндэ орходоо һураггүй дээрэ байха һэн. Тиимэһээ шамда сэхыень хэлэһүүб: минии хани нүхэршье һаа, ши тэнэг помещик байнаш!

Мүнөөхи капитан-исправник помещигүүдые аршалдаг абардаг байбашье һаа, газар дайдаһаа мужигуудай үгы болоһон энэ баримтые далдалхаяа түбэгшөөбэ. Тэрэнэй мэдээсэлые дуулахадаа губернскэ начальствошье һонюнаагаа зобоод, тэрээндэ нигэжэ бэшэбэ: «Теэд та юун гэхэбта. Мүнөө татабаринуудые хэн оруулха гээшэб? Кабагууд соо архи хэн ууха гээшэб? Уршаггүй занятинуудые хэн хэхэ гээшэб?

Капитан-исправник нигэжэ харюусаба: мүнөө казначействые үгы болгохо хэрэгтэй, тиихэдэ уршаггүй занятинууд өөһэдөө үгы болохо, тэдэнэй оронда уезд дотор тонуул, дээрмэдэлгэ ба алалга дэлгэрхэ байна. Һаяхан намайе, исправнигые, баабгай гэхэдэ баабгай бэшэ, хүн гэхэдэ, хүн бэшэ, хэншьеб һүгэжэрхин алдаба, энэ хүн-баабгай хадаа энэ бүхы һамуурал үүдхэһэн, мүнөөхи тэнэг помещик гээшэ гэжэ һананаб.

Начальнигууд һанаагаа зобоод, зүбшэхэ гэжэ суглларбад. Ингэжэ шиидхэбэд: мужигые олоод бариад, сүлөөлгэдэ ябуулха, харин энэ бүхы һамуурал үүдхэһэн тэнэг помещигтэ өөрынгөө һайрхуу аяг аашануудые болюулхыень, казначействодо татабаринуудые оруулха ябадалда һаад ушаруулхагүйень тон зохидхоноор ойлгуулжа үгэхэ гэлсэбэд.

Зорюута тииһэн шэнги, энэ үедэ амяарлаад ябаһан олон мужигууд губернскэ город соогуур гаража ябатараа, базаарай бүхы талмай дээгүүр тарашаба. Тэдэ һайхасаангуудые тэрэ дары суглуулаад, тэргэдэ һуулгаад, уездыень эльгээжэрхибэ.

Тиигээд гэнтэ тэрэ уездэдэ дахин мэхиинэ ба арһанай үнэр гуташаба, мүн баһа базаар дээрэнь гурилшье, мяханшье, элдэб амитадшье бии болошобо, нэгэ үдэр соо айхабтар ехэ татабари орожо, казначей обогор ехэ мүнгэ хараад, гайхаһандаа гарнуудаа һарбагалзуулан, хашхаржархиба:

— Нихэдээ таанар, шолмосууд, хаанаһаа олоно гээшэбта!!!

Теэд мүнөөхи помещик яашооб? — гэжэ уншагшад намһаа асууха байха. Ехэ бэрхэшээлтэй байбашье һаань, тэрэниие бэдэржэ олоһон байгаа гэжэ хэлэхэ байнаб. Баримсаараа, тэрэ дары сэбэрлэбэ, угааба, хюмһыень тайража хаяба. Һүүлдэнь капитан-исправник тэрээндэ һайтар ойлгуулба. «Весть» газетыень хуряажа абаад, помещигэй хойноһоо хаража байхыень Сенькэдэ даалгаад, ябашаба.

Тэрэ помещик мүнөөшье хүрэтэр амиды. Гран-пасьянс дэлгэжэ наададаг, ой тайгаар ябаһан урдынгаа байдалые һанажа уйдхарладаг, баалуулхадаа нюураа угаадаг, хирэ хирэ болоод, мөөрэһэн шэнгеэр абяа гарадаг юм.

Ц. ЦИБУДЕЕВ
оршуулба.

Зураглал

ЭРЭЛХЭГ ЗОРИГОЙ ҮРЭҺЭ ТАРИГША

Дадал болоһон дуратай хэрэгээ орхижо, түрэл коллективтээ хахасахань гвардиин майор Слепковто хүндэшэг лэ байгаа һэн. Юуб гэхэдэ, тэрэ гушан жэлэй туршада Совет Армида алба хэхэдээ, сэрэгшэдтэй нягта холбоотойгоор хүдэлһэн, тэдэнэй дунда ябажа һурашаһан байгаа бшуу. Хүнүүдые хүмүүжүүлхэ гээшэ хүшэр хүндэшье һаань, Леонид Трофимович хэзээдэшье хашаржа үзөөгүй.

«Үхибүүдые сэрэгэй хэрэгтэ һургахаб» — гэжэ запасай майор Слепков шиидэбэ.

Улаан-Үдын лесотехническэ техникумэй военругай тушаал тэрээндэ даалгаба. Эдиршүүлэй зүрхэ сэдьхэлдэ эрэлхэг зоригой үрэһэ тариха гээшэ хүндэшэг зорилго болоно гэжэ коммунист Слепков һайн ойлгожо байгаа. Хархис дайсадтай болоһон байлдаануудта олоһон дүй дүршэлөө, эрдэм мэдэсээ тэдэнэртэ дамжуулан үгэхэ хэрэгтэй.

Түрүүшын хэшээлдэ ерэхэдээ, арын партада һууһан үхибүүнэй харахаар буугаа дээрэ үргөөд, һурагшадта хандан, ингэжэ хэлэбэ:

— Иимэ автомат найдамтай сэрэгшэдэй гарта ороходоо һүрөөтэй буу байгша һэн. Биднэрэй Хойто Донецые [illegible] гарахадаа [illegible], тааншье, ехэ буушье гэжэ байгаагүй. Автомат гартаа барижа, хэдэн хоног соо галзуурһан дайсадай добтолгые гэдэргэнь сохёо һэмди.

Класс соо хон-жэн... Эдиршүүл военругайнгаа нюдэ уруу сэхэ харашоод, тэрэнэй хөөрөө амяа татан шагнана.

— Фашистнарые алдангүй буудадаг байһан дайшалхы нүхэдтээ адляар мэргэнээр буудажа таанарые һургахаб.

— Теэд техникумдэмнай тир үгы, — гэжэ хэншьеб арай дуулдахаар хэлэбэ.

— Мэргэн буудалгын тиртэйшье, һуралсалай талмайтайшье болохобди. Үшөө тиихэдэ автомобиль, мотоцикл шудалхабди. Шоферой үнэмшэлгэ абажа, сэрэгэй албанда ошохот...

Леонид Трофимовичай чаһаа харахадань, забһаргүй сагта хүрэжэ ерэнхэй байба. Һурагшад класс һаа гарахаяа балай һаранагүй. Элдэб олон асуудалнуудые һураад һаланагүй.

— Удаадахи хэшээлнай хэзээ болохоб? Нүгөөдэр юу шудалхабибди?

«Хэшээл һонирхолтойгоор үнгэрбэ» — гэжэ һанаһаар военрук кабинедһээ гаража ошоо һэн.

Тэрэ удаадахи хэшээлдээ хуушан автомат асарба.

— Энэ ППШ. Иимэ буу абадамни бии һэн, — гээд һурагша Виктор Соснин бэеэ барингүй дуугарна.

—Тиимэ даа. Александр Матросов, Юрий Смирнов гэхэ мэтэ эрэлхэг зоригтон иимэ автомат гартаа барижа ябаа, — гээд военрук баталан хэлэбэ.

— Матросовой байлдаанда унахыень хараа һэн гүт? — гэжэ Александр Дружинин гэнтэ асууба.

— Үхибүүд. Матросов, Смирновой ямараар дайлалдаһые хэзээдэшье хаража үзөөгүйб. Дайсадтай баатар зоригтойгоор тэмсэһэн бусад сэрэгшэдые яһала хараһан байнаб. Тэдэнэр фашистнартай байлдаанда илажа гарагша бэлэй. Тиигэхэ үедэ залуу сэрэгшэд танайл наһанай ябаал даа.

Леонид Трофимович ингэжэ хэлэхэдээ, эдэ эдир һурагшадые харахадаа, дайнда суугтаа ябаһан нүхэдөө һанаандаа оруулба. Энэ үндэр бэетэй Виктор Соснин ротын эрхим пулеметчик Сергей Сиринтэй ямар адлихан гээшэб? Тэрээнтэй сугтаа һуудаг хүбүүн бэеэрээ Володя Шмелев байна даа. Залуу сэрэгшэ Днепрэй баруун эрьедэ эгээн түрүүлэн дайсанай урдаһаа гүйжэ ошоод, гараараа тулалдажа ороо бэлэй. Арын партада һууһан Николай Спиридонов ротын дуушан байһан Степан Бабенкотэй адлишуу. Степан дүшэн табан оной августда япон самурайнуудые хэдэн арбаадаар унагаагаа һэн. Тэрэ 18—20 наһатайшье һаа, эрэлхэг зоригто сэрэгшэ гэжэ тоологдоо. Тэрээн тухай газетэнүүдтэшье бэшэгдээ. Тэрэ гэһээр олохон жэлнүүдэй үнгэрөөшье һаа, Леонид Трофимович дайсантай болоһон хатуу шэрүүн байлдаануудые эб элихэнээр һанана. Хэдэн дахин шархатаа. Днепр мүрэниие гаталһан. Баруун Украиные, Совет Белоруссиие сүлөөлһэн. Алас-Дурна зүгтэ дайгаа дүүргэжэ, даагаяа һүүлдэһэн байха юм.

Запасай майор Слепков сэрэгэйнгээ хубсаһа саб гэтэр зохидоор үмдөөд, энгэртээ орденуудайнгаа колодко зүүгээд, хэшээлдээ ерэдэг заншалтай. Военрук сэрэгэй эхин бэлэдхэл гараха хэшээл бүхэнөө һонирхолтойгоор үнгэргэдэг, һурагшадай хоорондо элдэб наада эмхидхэдэг байна. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, эдиршүүлэй һонирхол татажа шадаа. Заримдаа үдэшэ орой болотор сэрэгэй кабинет соо гэрэл носожо байдаг. Һурагшад автомат, пулемет гэхэ мэтэ буу задалжа, дахин холбохо талаар хоорондоо мүрысэдэг.

Подвальна байра соо мэргэн буудалгын тир түхеэрэгдэнхэй. Элдэб буу шудалха талаар стендүүд эндэ бии. Сэрэгэй-техническэ бэлэдхэлэй болон автомобиль, мотоцикл шудалха класс хажуудахи ондоо байра соо түхеэрээ һэн.

Үдэшэндөө тир соо буугай һүрэхэ таһалгаряагүй дуулдажа байдаг. Эдир хүбүүд, басагад мэргэн буудалгаар ГТО-гой комплексын нормо тушаана гээшэ. Ингэжэ мэргэнээр буудагшад — чемпионууд тодороо һэн. Техникумэй һурагшад Александр Дружинин, Виктор Соснин гэгшэд бултанһаа мэргээр буудадаг байшоо.

Военрук коммунист Слепков нигэжэ үдэрһөө үдэртэ эдиршүүлые сэрэгэй албанда бэлдэнэ. Тэрэ хэшээл бүхэндөө нэгэ шэнэ юумэ һурагшадтаа заадаг, ойлгуулжа үгэдэг байха юм. Һуралсалай техническэ шэнэ зүйлнүүд сэрэгэй хэшээл үнгэргэдэг кабинет соо бии болоо. «Украина» гэжэ киноаппарат, «Лэтти» гэжэ диапроект, «Протон» гэжэ аппарат худалдан абаа.

Хабарай дулаан үдэрнүүдэй ерэхэдэ, хэшээлнүүд хээрэ талада үнгэргэгдэдэг. Слепковой хүтэлбэри доро һурагшад революционно, дайшалхы, ажалай алдар солын газарнуудаар экскурси, аяншалга үнгэргэдэг, дайнай алдарта хүнүүдые бэдэрдэг, тэдэнэрэй баатаршалга тухай бэшэжэ абадаг байна.

Эхэ ороноо хамгаалха хэрэгтэ бэлэн байхаар, ямаршье хүшэр хүндэ байдалай тохёолдобол, сухарихагүй, эрэлхэг зоригтойгоор эдиршүүлые хүмүүжүүлхэ гээшэ тон харюусалгатай хэрэг гэжэ военрук өөрөө һайн мэдэдэг. Би гансаараа эдиршүүлэй зүрхэ сэдьхэлдэ эрэлхэг зоригой үрэһэ тарижа шадахагүй байгааб гэжэ тэрэ сэхэ хэлэдэг. Тэрэнэй хажууда һайн һайхан сэдьхэлтэй хүнүүд хүдэлнэ ха юм. Эдэнэр хэд бэ гэхэдэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадалсаһан, запасай капитан, техникумэй директор Доржо Болихаевич Бутуханов, Владимир Васильевич Захаров, Иннокентий Николаевич Оскорбин партиина организациин секретарь Вера Сергеевна Сыренова болон бусад олон коммунистнар, комсомолшууд болоно.

Һайн бэлэдхэл гараһан, сэрэгэй болон техническэ эрдэм мэдэсэ гүнзэгыгөөр шудалһан эдиршүүлые техникум сэрэгэй албанда эльгээнэ. Тэдэнэр бултадаа ГТО-гой значкистнууд байхаһаа гадна, олонхидынь разрядтай спортсменүүд, автомобиль болон мотоциклай жолоошод, мотористнууд байха юм. Залуу сэрэгшэд сэрэгэй эхин бэлэдхэл зааһан багшаяа мартадаггүй, ходо бэшэг бэшэжэ байдаг. Зүрхэ сэдьхэлдэмнай эрэлхэг зоригой үрэһэ тарингша гэжэ тэдэнэр хүндэтэйгөөр дурдан ябадаг заншалтай.

А. ГОРЯЧИН,
СССР-эй журналистнуудай холбооной гэшүүн.

ЭРДЭМ, МЭРГЭЖЭЛЭЭ ДЭЭШЭЛҮҮЛНЭ

Комсомолшууд болон залуушуулай политическэ һуралсалай пропагандистнарай хоёр үдэрэй семинар партиин обкомой политическэ гэгээрэлэй байшанда үнгэрбэ.

«Юһэдэхи табан жэлые дүүргэлтын дүнгүүд ба 1976—1980 онуудта Буряад ороной экономико болон культура хүгжөөхэ арга боломжонууд» гэһэн асуудалаар КПСС-эй обкомой секретарь В. Г. Бирюков семинар дээрэ элидхэл хээ. Мүнөөнэй үе шатадахи суртал бодолой хүдэлмэриин гол шухала асуудалнууд гэһэн темээр КПСС-эй обкомой секретарь А. А. Баднев пропагандистнарта хөөрэжэ үгэһэн байна. Удаань пропагандистын хэлэн тухайда багшанарай институдай ректорэй орлогшо С. Ш. Чагдуров лекци уншаа.

Табан жэлэй түсэб дүүргэхэ хэрэгтэ пропагандистнарай үүргэ гэһэн темээр методическа конференци болопон байна. Партиина пропагандын аша үрэ ехэ болгохо арга замууд тухай В. И. Ленинэй заабари тушаа КПСС-эй обкомой лекторнуудай бүлэгые даагша Д. Д. Очиров лекци уншаба. Һүүлээрнь пропагандистнар дүй дүршэл тухайдаа хөөрэлдэһэн байна.

Удаань пропагандистнар секцинүүдтэ хубааранд, һуралсаа. Уласхоорондын байдалаар лекци шагнаа.

Манай корр.

СОВЕТ-ВЕНГРИИН ХАРИЛСААНАЙ ЕХЭ ТҮСЭБҮҮД

1976—1980 онуудта СССР-эй ба ВНР-эй хоорондо хэгдэхэ худалдаа наймаан тухай хэлсээндэ һаяхан Москвада гар табигдаа.

1971 1975 онуудта Советскэ Союзай, Венгриин Арадай Республикын хоорондохи удаан болзорой хэлсээн амжалтатайгаар бэелүүлэгдэһэн байна. Тиин удаадахи табан жэлдэ манай оронуудай хоорондохи гадаадын худалдаа наймаае саашадань хүгжөөхэ бата үндэһэ һуури тогтоохын тула арадай ажахын түсэбүүдые залан шэглүүлхэ шухала. Ушар иимэһээ Советскэ Союзай, Венгриин түсэблэлгын зургаанууд, һалбари һалбаринуудай министерствэнүүд, албан зургаанууд арадай ажахын иимэ түсэбүүдые табиха хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулха байна.

— Юһэдэхи түсэбтэ табан жэлэй үедэ манай оронуудай хоорондохи худалдаа наймаанда түйлагдаһан дүнгүүдээр сэдьхэлээ ханажа шадаха байнабди гэжэ һананаб,— гээд СССР-эй гадаадын худалдаа наймаанай министр Николай Семёнович Патоличев хөөрэнэ. — Эдэ жэлнүүдтэ 11 миллиардһаа үлүү түхэригэй худалдаа наймаан хэгдээ. Энэнь хүсэндөө байһан удаан болзорой хэлсээнһээ 1,8 миллиард түхэригөөр үлүү болоно.

Иимэ ургалта манай оронуудай арадай ажахын хурдан түргөөр хүгжэжэ байһан тухай элирхэйлэн гэршэлнэ. СССР-эй ба ВНР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ хараа түсэбүүдһээ шэнэ хэлсээн үндэһэтэй байна. Эдэ жэлнүүдтэ 17 миллиард шахуу түхэригэй худалдаа наймаан хэгдэхэ юм.

Удаадахи табан жэлдэ нэгэ нэгэндээ машина бүтээлгын продукци худалдалга нилээд үргэдхэгдэхөөр хараалагдана. Энэнь экономикын шухала хэдэ хэдэн һалбариин хүгжэлтэдэ горитой нүлөө үзүүлхэ бшуу. Советскэ Союз түмэр отолдог станогуудые, шахтын түхеэрэлгэнүүдые, харгы баридаг машинануудые, ашаанай ба хүнгэн автомобильнуудые, тракторнуудые, хүдөө ажахын машинануудые, авиационно техникэ, электронно приборнуудые Венгридэ худалдаха байна. Венгридэ баригдажа байһан промышленна томо ехэ хэдэ хэдэн предприятида манай орон техникэ, бүлэг түхеэрэлгэ эльгээхэ ёһотой.

Урда урдын жэлнүүдэйхидэл адли, энэ түсэбтэ табан жэлдэ СССР машина бүтээлгын ехэ продукци Венгриһээ худалдажа абаха байна. Венгриһээ асарагдадаг бүхы эдлэл хэрэгсэлнүүдэй хахадһаа үлүүниинь машина, түхеэрэлгэнүүд болоно. Эдеэ хоолой, химическэ түхеэрэлгэнүүд, электронно-тоолон тодорхойлолгын машинанууд, приборнууд, хэлхеэ холбооной түхеэрэлгэнүүд, автобусууд, суднанууд, судиын түхеэрэлгэнүүд совет предприятинуудта эльгээгдэхэ юм.

1976—1980 онуудта Советскэ Союз түлишөөр, тэрэ тоодо нефтеэр, байгаалиин газаар, электрын эршэ хүсөөр, түмэрэй рудагаар, хара ба үнгэтэ металлаар модоор Венгриин улам ургажа байгаа эрилтэнүүдые хангаха байна.

— Гар табигдаһан удаан болзорой хэлсээнэй шэнэ, гол юумэнинь юуб гэхэдэ, социалис экономическа харилсаанай нэгэдхэгдэһэн программын үндэһөөр СССР-эй дэбисхэр дээрэ баригдажа байһан промышленна барилгануудые шухала юумээр хангаха байнабди, — гэжэ ВНР-эй гадаадын худалдаа наймаанай министр Пожеф Биро хэлэбэ. — СЭВ-тэ хабаатай оронуудай иимэ хэдэн барилганүүдтэ Венгри 1973 онһоо хойшо хабаадалсана. 1976 онһоо хойшо аммофос Венгридэ эльгээгдэжэ захална. Усть-Илимскын целлюлозо 1979 ондо ВНР-тэ худалдагдаха байна. Түмэрэй рудагай материалнууд мүн лэ ехээр эльгээгдэдэг болохо юм. «Оренбург — СССР-эй Баруун хилэ» гэһэн газай хоолой соргын баригдажа дүүргэгдэхэдэ, Венгри байгаалиин газ улам ехээр СССР-һээ худалдажа абадаг болохо байна.

1976—1980 онуудта эдеэ хоолой зүйлнүүдые, арадай хэрэглэмжын промышленна эд бараа нэгэ нэгэндээ худалдалга улам үргэдхэгдэхөөр хараалагдана. Энэнь хоёр ороной хүн зоной эрилтэнүүдые дүүрэнээр хангаха арга олгохо юм.

Гар табигдаһан [illegible]ментнүүд манай оронуудай хоорондохи экономическа харилсаае али бүхы талаарнь хүгжөөхэ гэһэн Советскэ Союзай Коммунис партиин, Венгриин Социалис хүдэлмэришэдэй партиин хараа бодолые элирхэйлэн харуулна.

Рудольф КОБАЛЬ,
АПН-эй корреспондент.

1975 ОНДО Венгриин ниислэл — Будапешт хотодохи судна ба кран бүтээлгын завод тамаржа ябадаг болон портын 71 кран бүтээжэ, Советскэ Союзда эльгээһэн байна. 1976—1980 онуудта заводой хүдэлмэришэд совет захил дүүргэжэ, тамаржа ябадаг 75, портын 16 кран, мүн хүсэтэ букспрнууд, гол мүрэнүүд дээгүүр һалинуудые жолоодон ябуулха тусхай суднануудые бүтээхэ юм. Суднануудай, крануудай түхеэрэлгэнүүдые, мотоорнуудые Венгриин судна бүтээгшэд Советскэ Союзһаа абаха байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Будапештдэхи судна ба кран бүтээлгын заводто портын ээлжээтэ кран хабсаргагдажа байна.

МТИ—АПН-эй фото.

Уласхоорондын шэнжэлэл

АРАДАЙ АНГОЛО ДОБТОЛЬООР

Анголын арад дотоодынгоо, мүн гадаадыншье хархис хүсэнүүдтэ эсэргүү тэмсэлдээ шэнэ шэнэ амжалта туйлажа байна. Мүнөө ФНЛА-гай бүлэгүүдэй зэбсэгтэ бандидуудһаа, харин интервентнүүдэй хүлһэншэдэй отрядуудһаа оронойнгоо хойто районуудые сүлөөлэн дүүргэжэ байна. ЮАР-ай бодото сэрэгүүдэй, Португалиин фашистнуудай ба харин хүлһэншэдэй ехэ хүсэнүүдэй нэгэдэһэн зүүн ба урда зүгэй фронтнуудта республикын зэбсэгтэ хүсэнүүд дайшалхы ябуулгаяа эршэдхэжэ захалаа. Арадай армиин хүсэ ехэтэ сохилтонууд гэдэргээ сухарижа эхилһэн дайсадта тон ехэ бэрхэшээл тохёолдуулна. Эндэхи бодото байдал мэдэхэ хүнүүдэй хэлэһэнэй ёһоор, ФНЛА-гай бүлэгэйхид хараһаар байтар һандаржа эхилээ, УНИТА гэдэг нүгөөдэ хархис бүлэгэй бандидууд ёһотой дээрмэшэд болонхой. ФНЛА ба УНИТА гэдэг бүлэгүүдэй толгойлогшонорһоо бүридхэгдэһэн хэнээршье мэдэрэгдээгүй «правительствада» арсалдаа хэрэлдээн шангадажа, панхарууталгын шалтагаанние бэе бэедээ тохолсоно.

Өөһэдынгөө зарсануудай бэрхэшээлтэ байдалда ороһониие обёорһон США, НАТО-гой оронууд дары түргэн сэрэгэй туһаламжа нэмэжэ хүргэхые оролдоно. Анголын Республикада экономическа талаар газаашалга эмхидхэхые оролдоно.

Анголын Арадай Республика хархис хүсэнүүдэй эзэрхэг түримхэй добтолгодо сохилто үгэхын ба бэрхэшээлтэ байдалые дабахын тула хамаг хүсэ шадалаа элсүүлжэ байна. Эрхэ сүлөөнэй түлөө олон жэлэй туршада үргэлжэлһэн тэмсэлдэ хүндэ хүшэр бэрхэшээл дабажа гараһан ангола арад мүнөө тохёолдоһон айхабтар бэрхэшээлтэ эрхэ байдалда өөрынгөө дайшалхы манлай болгон МПЛА-е тойрон улам нягтаар жагсаһа. Имагтал энэ хүсэл эрмэлзэлһээнь залуу республикын дайшалхы ба ажалай фронтнууд дээрэ туйлажа байһан амжалтануудынь эшэ үндэһэтэй. Түрэл орон доторһоо харин интервентнүүдые, эхэ орондоо урбагшадые сүм намнаха талаар үнэн хэрэгэй түлөө тэмсэл хадаа МПЛА-гай туг доро үргэн ниитэ зониие жагсаана. Хүдэлмэришэд, таряашадай, студентнүүдэй дундаһаа һайн дураараа ерэгшэд арадай армиин зэргэдэ жагсана. Тэрэшэлэн ажалай фронт дээрэ һайн дураараа ерээшэд баһал олон, тэдэнэр эзэрхэг түримхэйшүүлээр һандаргагдаһан ажахыгаа һэргээн бодхоохын тула сүлөөлэгдэһэн газарта ерэнэ. Хаа хаанагүй арадай засагай органууд, предприятинуудые хүтэлбэрилхэ хүдэлмэришэнэй комитедүүд байгуулагдана. Эдэ органууд болон комитедүүдые харахадаа арад зониинь Анголын Арадай Республикын правительствын соносхоһон социально-экономическа хубилалтын үргэн программын бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ байһание ойлгоно. Харин интервентнүүдэй добтолгоор экономикодомнай тохёолдуулагдаһан ехэ бэрхэшээлнүүдые дабан гараха талаар тон орёо зорилгонуудые бидэнэр шиидхэжэ шадахабди, — гэжэ республикын президент А. Нето гэгшэ хэлээ. Тэрэ шиидхэбэри туйлаха эгээл найдабаритай юумэн гэхэдэ, Анголын ажалшадай эрид шууд шиидэнги эдэбхи түгэлдэр хүсэн мүн.

Анголын залуу республикада уласхоорондын түрүү үзэлтэй хүсэнүүдэй улам үргэдэжэ байһан туһаламжын тус ороной ажалшадые ерээдүйн илалтада асарха байһаниинь найдамтай. Мүнөө үедэ Анголын Арадай Республикые дэлхэйн 40-һөө дээшэ гүрэн мэдэрэнхэй. Анголын арад зон Советскэ Союзда тон ехэ баяр баясхалан хүргэдэг гээшэ. Дэлхэйн түрүү үзэлтэй бусад оронуудтай хамта СССР Анголын дотоодынгоо, мүн гадаадыншье дайсадта шанга сохилто хэхэ хэрэгтэнь һайн дураһай туһаламжа хүргэдэг гэжэ А. Нето онсо тэмдэглэһэн байха юм.

ИСПАНИ ХУБИЛАЛТЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭНЭ

Испани эдэ үдэрнүүдтэ ажал ба капитал хоёрой, политическэ эзэрхэг түримхэй ба демократическа хүсэнүүдэй хоорондохи туйлай шанга тулалдаанай бодото жэшээ болонхой. Мадрид, Барселон ба Валенсидэ, Астуриин городууд болон хүдөө тосхонуудта, Басков болон Галисида хүсэ ехэтэ забастовконууд, оло мянган хүнэй хабаадалгатай демонстрацинууд удаа дараалан болоно. Ажалай эрхэ байдал һайжаруулха, дотоодын политическэ байдал демократизацилха, политическэ хэрэгээр түрмэдэ хаагдаһан бүхы хүнүүдые сүлөөлхэ уряа доро эдэ забастовконууд үнгэрэгдэнэ.

Арад зоной эдэ забастовконууд хэрзэгы шэрүүнээр дарагдана. Почтын 100 мянган хүдэлмэрилэгшэдэй, 200 мянган түмэр замшадай забастовкодо һаад ушаруулхын тула Испаниин засагаархид сэрэгэй албанда татажа эхилээ, забастовкын удамаршадые сэрэгэй трибуналда үгэхэбди гэжэ занаа. Демонстрантнуудые тараахын тула полици шиидам, нюдэнэй нёлбоһо гоожуулдаг газ ба хүсэ ехэтэйгээр уһа шэдүүлхэ түхеэрэлгэ хэрэглэнэ.

Хэһээлтын гансахан энэ хэмжээнүүд бэшэ, харин ондоо олохон юумэнүүд Испаниин урданай бэрхэшээлтэ байдалые мүнөө һануулһаар. Оронойнь кортестэ (парламентда) үхэһэн зонхилогшын (Франкын) үшөө амиды байхадаа томилһон хүнүүд һууһаар, хуушанай олохон чиновнитууд болон генералнууд хуушан тушаалдаа байһаар. Нютагай засагай органуудта оронойнь эгээл хархис үзэл баримталдаг фаланги гэдэг партиин түлөөлэгшэд табигдаһан зандаа. Зэрлиг муухай хуулинуудайнь нэгэниинишье хоригдоогүй байһаар.

Бүхыдөө нимэл даа. Гэбэшье, энээхэн тушаа хэлээд дүүргэбэл, Испаниин мүнөө үеын байдал тушаа үшөө олон юумэн хэлэгдэхэгүй болоно.

Правительствын бүридэлдэ ородоггүй партинууд хуулита ёһоор хорюулһаа сүлөөлэгдөөгүйшье һаа, олонхинь нюуса байдалһаа гаранхай.

Тэдэ партинууд ямаршье нюуса далдагүйгөөр суглаа үнгэргэнэ, пресс-конференцинүүдые хэнэ. Ажалшадые хинаан шалгаха зорилготойгоор Франкын байгуулһан «профсоюзуудай» тараагдаагүйшье һаа, ажалшад тэдээндэ анхарал хандуулхаяа болинхой. Түрүү үзэлтэй хүсэнүүдэй, гол түлэб коммунистнуудай хоригдоод байха үедөө байгуулһан хүдэлмэришэдэй комиссиие ажалшад мэдэрнэ. Мүнөө тэдэ комиссинууд ажал ябуулгаяа олоной нюдэн дээрэ ябуулжа эхилээ. Испаниин олохон революционернууд сүлөөдэ гаранхай. Тэдэнэй тоодо Морселино Камачо, Санчес Монтеро, хүдэлмэришэдэй мэдээжэ бусад хүтэлбэрилэгшэд оролсоно. Тэдэнэр Франкын түрмэдэ олон жэлэй туршада зобоһон, мүрдэгшэдһөөнь хоргодожо ябаһан. Хэдэн арбан жэлэй туршада хатуу шанга хиналта доро байһан хэблэл баһал хубилжа байна. Хэблэлэй олохон органууд түрүү үзэлтэй ажал ябуулагшадай бэшэһэн статьянуудые толилно.

Эдэ бүгэдэ хубилалтанууд испан арадта гүрэнэй засагай оролдолгоор үгтэһэн «бэлэг» бэшэ. Орон доторнь туйлагдажа байһан хубилалтанууд — испан арадай үдэрһөө үдэртэ үргэдхэжэ байһан тэмсэлэйнь үрэ дүн мүн.

ЛИВАНДА ЗҮРИЛДӨӨ ХЭН ҮҮСХЭНЭБ?

Ливанда тон ехээр гүнзэгырһэн дотоодын политическэ зүрилдөөн жэл шахуу саг соо үргэлжэлһөөр. Энээнһээ уламжалан, зэбсэгтэ тулалдаан һүжэржэ, хэдэн мянган хүн алуулһан, оронойнь үргэн ехэ граждан дайнда нэрбэгдэхэ аюулда орожо магад. Һүүлэй үдэрнүүдтэ баруунай тала баримталагшадай оронойнгоо зэбсэгтэ хүсэнүүдые тулалдаанда хабаадуулха һэдэлгэ гаргаһан дээрэһээ энэ зүрилдөөтэ байдалынь улам хүндэрөө.

Зүрилдөөтэ байдалай шалтагаан юун бэ, тэрэниие политическэ талаар гуримшуулха хэрэгтэ дотоодын ба мүн гадаадын ямар хүсэнүүд оролдолго гарганаб?

Ливанда тохёолдоһон мүнөөнэй бэрхэшээлтэ байдал хадаа оронойнь финансова, худалдаа наймаа хэдэг промышленна буржуази (гол түлэб христиан общинын түлөөлэгшэд) ба үгытэй ядуу мусульман мүргэлтэнэй хоорондо һүжэрһэн зүрилдөөн дээрэһээ эшэ үндэһэтэй байһаниинь һануулая. 1943 онһоо хойшо орон доторнь тогтоогдоһон журам христиан общиные булюу байдалда табижа, томо буржуази хадаа гүрэнэйнгөө засагай гол шухала зургаануудые гартаа барижа байна. Ушар иимэһээ оронойнь түрүү үзэлтэй, национально-патриотическа хүсэнүүд бүгэдэндэ адли тэгшэ ба демократическа гурим тогтоохо арга олгомоор конституционно ба бусад хубилалтануудые хэхэ эрилтэ табиһан, мүнөөшье табиһан зандаа. Энэ эрилтыень оронойнь дотоодын хархис хүсэн, тэрэшэлэн гадаадын хүсэнүүд, нэн түрүүн Израиль буруушаажа, мүнөө Ливанда тохёолдоод байһан бэрхэшээлые өөһэдынгөө аша туһада хэрэглэхые оролдоно.

Мүнөө эндэхи байдалай гол асуудал юун бэ гэхэдэ, империалис ба сионис хүсэнүүдэй, мүн Ливанай дотоодын хархис этэгээдүүдэй үгэсөөн болоно. Эдэнэр хоорондоо үгэсэжэ, тус ороной түрүү үзэлтэй хүсэнүүдые, Палестиные сүлөөлхын түлөө хүдэлөөе дараха зорилго табина. Тиигэжэ Израилиин хүтэлбэрилэгшэд сэрэгэй хорото ябуулга хэжэ байгаад, Ливаниие таһалан хубааха зорилготойгоор тэндэхи зүрилдөөтэ байдалые улам һүжэроохые оролдоно. Тель-Авивай эзэрхэг түримхэй ябуулгын уг зорилго мэдээжэ: нэн түрүүн арабуудай дунда хүдхаляа хэжэ, эбыень алдуулха, тэдэнэй өөһэдынь хүсөөр Палестиные сүлөөлхын түлөө хүдэлөө дараха, эсэсэй эсэстэ — өөрынгөө эзэрхэг түримхэй политика бэелүүлхэ.

Ливандахи үйлэ хэрэгэй саашадаа ямар хойшолонтой байха байһанда араб оронуудай һанаагаа зободог болоһондэмы бэшэ.

Ю. ФЕДУТИНОВ,
В. ГОНЧАРОВ
А. СТУПАК.
(ТАСС).

Уншагты һонирхохол байхат

1835 ОНДО ТҮРЭҺЭН...

ХАДА УУЛАДАХИ Тик... банд гэжэ тосхондо ажаһуудаг 140 наһатай Меджит Аг... шэнэ түхэлэй паспортые ... лэ үнэтэ шухаг зүйл мэтэ ... рин нангинаар абаһан бай... Документ соохи түрэһэн ... һара үдэрынь гэһэн хүсэ... соо иигэжэ аржытар бэшэ... бэ: 1835 он.

Оронойнгоо үндэр наһата... энэ хүндэ улаан гадартай ... тэр барюулхын тула милици... районно отделениин начальн... В. Велиев түрүүлэн хэрэг... удаан ябагаар ябажа, ... саһанда дарагдашаһан шах... үндэр хада уулада хи тосхон... хүрэхэ ушартай болоһон ба... гаа.

— Манай эгээл хүндэтэй ... дэ, сельскэ Соведэй депут... колхозой пенсионер Ме... Агаевта район соогоо түр... лэн шэнэ паспорт барюул... тула бүришье ехэ бэрхэш... түбэгүүдые дабахаар ба... ябаһан, — гэжэ В. Велиев ... рэнэ.

Үндэр наһатай энэ хүн ... нөөшье сарюун зандаа. һан... гүй сэлмэг үдэр тэрэ Тикл... тосхоной үйлсэнүүдээр ... ябаха, олон тоото түрэл гар... нуудтаа орожо, хангал һа... аяга сай оошон ууха дур... юм. Үнгэрһэн жэлдэ Меджи... Агаевай үри хүүгэд ушөө ... хүнөөр нэмэһэн байна.

«БАНГААЛИНИИ ҮШӨӨ НЭГЭ ТААБАРИ» ГЭЭШЭ ГҮ?

ГАЗАР ДЭЛХЭЙ дээрэ ... байһыень эрдэм наукаар ... хүсэд тодорхойлогдоогүй ... могто ороһон амитадта ... нэгэ шэнэ сэшүүн нэмэбэ. ... гээнүүдэй үндэһөөр, Урда ... хасай нэлэнхы удам, нюд... дама тала дайдада амидар... мантан томо боро шубуу... далинь һэбихэдэ 7 метр ... лодог, бэень 2 метр шахуу ... байна.

Техас штадай Ларгодо ... до ажаһуудаг Артуро Род... гесэй ... хүбүүнтэеэ ... Һаяхан Рио-Гранде гэжэ ... ... загаһа хахуулиха ... байтарынь, модоной ... ... һаршаганаанда ... адлир... юрэ бусын шанга абякай ... рахада, һүрөөтэ томо ... ... агаарта элин ниидэжэ ... хыень харапан байгаа. ... даа загаһашад ... ... суйлэдэшэбэ. Энэ мүрэнэй ... хи дардам харьгаар ... гаража ябаһан Роберто Го... лес тэрэ үдэр энэ мантан ... шубууе хараһан байгаа ...

Нютагай хэблэлдэ бии бол... ... ... тухай Тех... сай хүн зон һанал ... ... гэнөөр хубаалдана. Иимэ ... биун тухай олон хүнүүд ... хэ, тэрэнэй һабарайнь ... нүүдые биулэгжэ абаһан ... ушар дайралдана. Габан ... лэй урда ... шубуу ... раа нэм. Гэбэшье тиихэдэ ... нэй наадан болохоёо эш... дэо тэрээн тухай хэндэ... хэлээгүй һэн гэжэ Донна хот... до ажаһуудаг Хесус Морт... мэдүүлбэ.

Гималайн «саһан хүн»... Шотландиин нюуса ехэ... «Нессиһээ» энэ шубуунай ... ганиинь юуб гэхэдэ, Техас... талада амидардаг шубуун ... нөө дээрээ тиимэ ... нэрэ... байһаар. Юрэл тэрэниис «... шубуун» гэжэ нэрлэнэ.

ЭРТЭ УРДЫН НААДАНХАЙНУУД

БАГСААХАДА. 2 500 ... урда тээ үхибүүд ямар юу... наададаг байгсаб? Мүнөөнэй... дэл адли бүлбэгэнүүдээр наа... даг байгаа. Тэд пластмасса... бэшэ, харин шабараар хэгд... байгаа юм ааб даа. Польш... Ченстоховско воеводстводо ха... талга хэхэ үеэр хүн түрэлт... дэ одоо заншалта болоһон ... данхай олдоһон байна. Лух... ка соёлой үеын хүүрнүүд ... һоо вазанууд, кружканууд ... мо гэгшын шанага олдобо.

АРХЕОЛОГУУДАЙ ОЛОШО — ПЕРУГАЙ БАЯЛИГ

ЭРТЭ УРДА САГАЙ Пе... ... иргэшүүлэй бүтээһэн ... шухаг зүйлнүүд гадаадын ... лэг хонжоо найдалдаһ... һаяхан ибтажа. Перуда ... гиагдаба. Элдэб эсын 60 ша... зүйл эдэнэй дунда бии. ... һуудалай шабараар хэгд... эдлэл хэрэгсэлнүүд, модон ... гиид, хүнэй шилнүн ... олониие һонирхуулба. Үнгэрһ... зуун жэлнүүдэй суута ... болбосоролдо эдэ бүгэдэ ... блатай байна.

(ТАСС)

Нютаг нютагай һонин

ХАНИ ЁҺОНОЙ УУЛЗАЛГА

Хяагтын аймаг Монголой Арадай Республикын Сэлэнгын аймагтай үнинэй харилсаа холбоотой юм. Ажахынь коллективүүдэй түлөөлэгшэд хоорондоо айлшалалсажа, ажалайнгаа дүй дүршэлөөр хубаалдажа байдаг.

Советскэ Союз ба Монголой Арадай Республикын хоорондо баталагдаһан хани барисаанай Договорой 30 жэлэй ойдо хүршэ оронойнмай түлөөлэгшэд мүн лэ айлшалһан байна. Тэдэнэй тоодо «Сүхбаатрын туг» газетын редактор О. Нямцирен, корреспондент Г. Бямба, фотокорреспондент Ж. Буянхишик, наборщик Г. Будамгарав, хэблэгшэ Ц. Түмэрбаатар гэгшэд ерэлсээ.

Хяагтын аймагай газетын журналистнууд ба полиграфистнууд тэдэниие хани халуунаар уттажа, өөһэдынгөө ажалтай танилсуулаа. Мүнөө хэжэ байһан ажал ба саашанхи зорилгонууд тухайгаа хөөрэлдөө һэһэн байна. «Ленинэй туг» газетын редактор Ц. Г. Бабушеев редакциин ба типографиин хүдэлмэри тухай, аймагайнгаа ажалшадай юһэдэхи табан жэлдэ ямараар хүдэлжэ гараһан тухай хөөрөө.

МНР-эй Сэлэнгын аймагай «Сүхбатрын туг» газетын редактор О. Нямцирен редакциингаа ажалай эмхидхэл, типографиингаа түрүүшүүлэй дүршэл тушаа хөөрэжэ үгөө.

Монгол айлшад хөөрэлдөөнэй түгэсхэлдэ Хяагтын журналистнуудта Сүхэ-Баатарай бюст дурасхаал болгон барюулаа.

А. СУРМАЧ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) айлшаар ерэһэн хэблэгшэ Ц. Түмэрбаатар Хяагтын типографиин хүдэлмэрилэгшэ А. И. Забельскиин хүдэлмэритэй танилсажа байна.

Авторай фото.

МОСКВА ОШООД БУСАА

Түнхэнэй аймагай Толтойн дунда һургуулиин 10-дахи «Б» классай һурагшад үбэлэй амаралтын үедэ Москва туристскэ путевкоор ошоһон аад, һаяхан бусажа ерээ. Үхибүүд Лужникида тодхоһон ёлкодо хабаадалсажа, Ленинскэ хада дээрэ огторгой өөдэ дүүлин бодоһон МГУ-гай ордондо, музейнүүдтэ, ВДНХ-да болон бусад һонирхолтой газарнуудта орожо, ехэ баяртай ерээ.

Б. БИРБАЕВ,
манай штатнабэшэ корр.

„Хэзээдэ бэлэн" гэһэн маршада

Партиин XXV съездэ һурагшадай эгээд эрхим бэлэгынь тэдэнэй һайнаар һураһаниинь болоно. Энээн тухай Инзагатын һургуулиин дружинын бүхы пионернүүд һайн мэдэнэ. Отряд бүхэнэй үхибүүд «һайн», «эрхим» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр һурахаа оролдоно, тиимэһээ һурагшад түрүүшын хахад жэлые бултадаа амжалтатайгаар дүүргэбэ.

Дружинада мүн бэшэшье һайн үүсхэлнүүд түрэнэ: ажалай десантнууд, үдэшэнүүд үнгэргэгдэнэ, эдир түүхэшэдэй бэдэрэлгэ хэгдэнэ. Пионернүүд түмэрэй хаядаһа тушаалгаар түсэбөө үлүүлэн дүүргэнхэй. Олонигтын малда тэжээл бэлдхэлгэдэ хабаадалсаа.

Иигэжэ эндэхи пионернүүд «Хэзээдэ бэлэн» гэһэн маршада эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

С. ГЫРЫЛОВА.
Зэдэ.

Авиаторнуудай хубита

Баргажанай-Адагай аэропортын коллектив үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада агаарай замаар 107.863 хүниие зөөжэ, түсэбөө 105,4 процент дүүргэбэ.

Мүнөө тус коллектив арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлые ажалай амжалтаар эхилээ. Январь һарада 2500 хүниие агаарай замаар зөөхэ түсэбтэй. Энэ даабаряа дүүргэхэнь ойртоо. Диспетчер, радиомеханик В. Е. Попов, ГСМ-эй складай хүдэлмэрилэгшэд Ю. А. Малышев, А. М. Каратуева гэгшэд ехэ хубитаяа оруулаа.

Н. ГАЛДАНОВ.
Баргажанай аймаг.

Спорт

ХҮНГЭН АТЛЕТИКЭ. Спортын энэ зүйлөөр «Спартак» бүлгэмэй Россин Совэдэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн һаяхан Орджоникидзе хотодо болоко дүүрэбэ. Россин Федерациин олон область, хизаар ба автономито республикын түрүү бэрхэ хүнгэн атледууд энээндэ хабаадаһан байна.

Буряадай хүдөө ажахын институдай механизациин 5-дахи курсын студент Дамдин Цыбылов 5000 метртэ урилдахадаа, энэ зайе 14 минута 54 секундэ соо гаталжа, хоёрдохи һуури эзэлһэн байна. Энэнь залуу спортсменэй ехэ амжалта болоно. «Спартак» бүлгэмэй инструктор СССР-эй спортын мастер Владимир Цыренов оройдоол 0,2 секундаар тэрээнһээ гээгдэжэ, 3-дахи һууриде гараа. Улаан-Үдын медицинскэ училищиин багша Георгий Шишмарев түрүүшын арбанай тоодо ороһон байха юм.

ҺУР ХАРБАЛГА. «Урожай» бүлгэмэй Россин Совэдэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн эдэ үдэрнүүдтэ Ленинград хотодо болоко байна.

«Урожай» бүлгэмэй областной Совэдэй һур харбагшадай суглуулагдамал команда энэ мүрысөөндэ республикынгаа нэрэ хүндые хамгаална. 1975 оной ВЦСПС-эй чемпион спортын мастер Анатолий Гармаев эдэнэй дунда бии.

БҮХЭ БАРИЛДААН. Залуушуулай дунда дүрэ бүлиналдаата барилдаагаар Алас-Дурна зүгэй зоныи мүрысөөн Шэтэдэ болоко байна. Манай зоныи 9 команда тэрээндэ хабаадана.

Баргажанай аймагай Баян-Голой дунда һургуулиин һурагшад Виктор Ринчинов, Юрий Дугаров, Виктор Будаев, Түнхэнэй аймагай Аршаанай дунда һургуулиин һурагша Сергей Галсанов, Улаан-Үдын 1-дэхи һургуулиин Николай Бураев, Буряадай багшанарай болон Зүүн Сибириин технологическа институдуудай студентнэр Виктор Абушеев, Геннадий Алтаев, Александр Павлов, Виктор Ломпоев болон бусад республикынгаа нэрэ хүндые хамгаалхаяа ошоһон байна.

ТОБШОХОНООР

БҮМБЭГЭТЭЙ ХОККЕЙ. «Урожай» бүлгэмэй областной Совэдэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Улаан-Үдэдэ, авиационно заводой ба транспортын «Локомотивай» стадионуудай елүүр дээрэ хоёр бүлэгөөр үнгэрэгдэжэ байна. 11 аймагай суглуулагдамал команданууд республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө наадана.

Түрүүшын хэдэн уулзалга үнгэргэгдөө. Эндэ хоринхид Кабанскын хоккеистнүүдые — 9:1, Ахын аймагай спортсменүүд сэлэнгынхидые 4:1 тоотойгоор шүүгээ. Нёдондо жэлэй чемпион — Түнхэнэй команда Мухар-Шэбэрэй хоккеистнүүдые илаһан байна.

БОКС. Россин Федерациин хүдөө ажахын институдуудай боксернуудай мүрысөөн Ульяновск хотодо болоко байна. Буряадай хүдөө ажахын институдай боксернууд Олег Ширдармаев, Яков Арчимаев, Баяр Барадиев, Ринчин Будаев болон бусад тэрээндэ хабаадана.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ПРАГА

НИИТЭ НЭГЭН ҺАНАЛ БОДОЛТОЙ

ТАСС

Хельсинкидэхи зүблөөнэй түгэсхэлэй актда гар табилга уласхоорондын шахардуу байдал һулаарууулгада шэнэ шата нээгээ гэжэ Чехословакиин Коммунис партии, Германиин Социалис нэгэдэмэл парти тоолоно. Ниитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй хоорондо амгалан гуримаар зэргэ оршохо гол ёһонуудые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө ЧССР, ГДР саашадаашье тэмсэхэ, политическэ аргаар шахардуу байдал һулаарулгые эсэргүү хэрэгсэлнүүдые хурлалгаар улам бэхижүүлхэ гэһэн зорилго шиидхэхын түлөө Советскэ Союзай гаргаһан үүсхэлые дэмжэхэ байна.

СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Хонеккерэй хани ёһоной албанай хэрэгээр ЧССР-тэ ерэһэн тухай хамтын коммюнике соо иигэжэ хэлэгдэнэ.

Хани барисаанай, үнэн зүрхэнэй, үгэеэ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнүүдэй үедэ КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ЧССР-эй президент Г. Гусак, Э. Хонеккер хүгжэнги социалис общество байгуулха талаар КПЧ-гэй, СЕПГ-гэй туйлаһан үрэ дүнгүүд тухай нэгэ нэгэндээ элидхэбэ.

Марксизм — ленинизмын һургаалые залан сэхээр, зохёохы һайнаар баримталһанай, КПСС ба СССР-тэй, социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай бусад партинуудтай, гүрэнүүдтэй эбдэршэгүй батата, аха дүү ёһоной хани барисаатай, али бүхы харилсаа холбоотой байһанай ашаар Чехословакиин Компартиин, Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин хүтэлбэри доро ЧССР-эй, ГДР-эй арад зон социалис байгуулалта амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна гэжэ хоёр тала тэмдэглээ.

СССР-тэй аха дүү ёһоной холбоо барисаагаа улам бэхижүүлхын, социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай жагсаалые улам батадхахын тула саашадаашье бүхы юумэ хэхээр эрид шиндэнги байһан тухайдаа Г. Гусак, Э. Хонеккер баталба.

Һүүлэй үедэ уласхоорондын шахардуу байдал һулааруулха хэрэгтэ эсэргүү ябуулгаяа империалис эзэрхэг түримхэйшүүл улам эдэбхижүүлжэ байна гээд коммюнике соо тэмдэглэгдэнэ. Энээндэ, мүн дэлхэйн бүхы хархис этэгээдүүдтэй нэгэдэһэн Пекинэй хүтэлбэрилэгшэдэй дээрэлхы балмад ябуулгада эсэргүүсэн, сэхэ шууд тэмсэхэ хүсэлэнтэй байһанаа ЧССР, ГДР мэдүүлбэ.

Уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нэгэдэлые бэхижүүлгэдэ, мүн Европын Коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай конференцидэ бэлэдхэл хэжэ, дары түргөөр зарлалгада һүлөөлхые хүсэжэ байһанаа КПСС ба аха дүү бусад партинуудтай хамта КПЧ, СЕПГ элирхэйлэн баталһан байна.

НЬЮ-ЙОРК

ПОЛЬ РОБСОН НАҺА БАРАБА

ТАСС

Элитэ мэдээжэ негр дуушан ба актер, ниитын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша, эб найрамдалай болон арадуудай хоорондохи хани барисаанай түлөө абьяас ехэтэй, дүлэтэ тэмсэлшэ Советскэ Союзай ехэ хани нүхэр Поль Робсон 78-тай болоко ябаһаар Филадельфидэ наһа бараба.

Негрнүүдэй граждан эрхэнүүдэй түлөө, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө үсэд нэтэрүү тэмсэлээрээ тэрэ гансал Холбоото Штадуудта бэшэ, мүн харин оронуудташье үргэнөөр мэдээжэ болонхой. Поль Робсон «Арадуудай хоорондо эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» Уласхоорондын Ленинскэ шангай лауреат юм.

Тэрэ үндэр наһа наһалхадаа, дуушан, актёр, эрдэмтэ, ниитын ажал ябуулагша гэжэ бүхы дэлхэй дээрэ алдаршанхай. Бурьялма, олон янзын ажал ябуулгаяа Поль Робсон жаргалта һайн байдалай түлөө США-гай ба бүхы дэлхэйн ажалшадай хэһэн тэмсэлһээ нэгэтэшье хололдуулаагүй.

Мүнөө социализм хадаа дэлхэйн хүгжэлтэ добжолтые урагшань дабшуулха хүсэн болоно гэжэ Поль Робсон залуу ябахадаа ойлгоо һэн.

Поль Робсон Советскэ Союзай ехэ хани нүхэр байгаа. Тэрэ манай орондо хэдэ дахин ерэжэ, арад зоной ажабайдалтай, ажал хүдэлмэритэй танилсаһан юм. Совет общество тэрэнэй дурыень татадаг байгаа. Совет хүнүүдтэ гүнзэгы сэдьхэлһээ дуратайб, негр арадай ба түрүү үзэлтэй бүхы хүн түрэлтэнэй аша туһын түлөө тэмсэлдэ эдэнэй эдэбхитэйгээр хабаададаг байһые үндэрөөр сэгнээб гэжэ тэрэ бэшээ һэн.

Түрүү үзэлтэй ажал ябуулгынгаа түлөө Поль Робсон хардалга мүрдэлгэнүүдтэ, хашалта харшалалтануудта орожо, олон жэлдэ харин оронуудта ажаһууха баатай болоһон байгаа. США-даа бусажа ерэхэдээ негрнүүдэй граждан эрхэнүүдэй түлөө, эб найрамдалай түлөө тэмсэлээ улам эдэбхитэйгээр үргэлжэлүүлдэг байгаа.

«Хүйтэн дайнай» жэлнүүдтэ тэрэ уласхоорондын конгресс дээрэ эб найрамдал хамгаалжа мэдүүлгэ хэһэнэйнгээ түлөө харин оронуудаар ябаха паспорт 8 жэл соо абаха эрхэеэ хаһагдаа һэн.

Поль Робсоной түрэһөөр 75 наһанай ойдо зорюулагдаһан олониитын суглаанай Нью-Йоркдо болоходнь, тэрэ үбшэн байһан дээрэһээ хабаадаагүй бэлэй. Тиин суглаанда хабаадагшадта бэшэг эльгээхэдээ, эрхэ сүлөөгэй, эб найрамдалай, аха дүү ёһоной холбоо барисаанай түлөө тэмсэлээ үргэлжэлүүлэгты гэжэ уряалһан байна.

Поль Робсон ами табитараа түрүү суртал бодолдо, гол ёһонуудта үнэн сэхэ зандаа үлэһэн байгаа.

Хилын саанаһаа
Телеграф
Телефон
Радио

НЬЮ-ЙОРК

ЭРИД ШУУД БУРУУШААНА

ТАСС

Анголын Арадай Республикада зүрюу харшаар ЮАР-ай расис захиргаанай гаргаһан зэбсэгтэ харата ябуулгые апартеидтэ эсэргүүгээр тэмсэдэг ООН-ой тусхай комитет эрид буруушааба.

ЮАР-ай регулярна сэрэгүүдэй ба гадаадын хүлһэншэдэй Анголодо бүдүүлигээр хамааралсажа байһан тухайнь мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Анголодо ЮАР-ай хархис захиргаанай эзэрхэг түримхэй ябуулгые эрид буруушаажа, Анголын газар дээрэһээ Урда Африкын сэрэгүүдые үгэ дуугүйгөөр гаргуулхын тула шухала хэмжээнүүдые абаха уряатайгаар тусхай комитет ООН-ой гэшүүн бүхы гүрэнүүдэй правительствануудта хандаба.

Апартеидэй политика хадаа хүн түрэлтэндэ зүрюу харша гэмтэ ябуулга мүн гэжэ тусхай комитет тоолоо.

Хүүгэдэй олон саадуудай хаагдаһан ушарые Нью-Йоркын эхэнэрнүүд эрид буруушаажа байна (зураг харагты).

ТАСС-ай фотохронико.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «БАМ: шэнэ ехэ түсэбүүдэй урда тээ» — К. Мохортовой статья. «Далай дээрэ — «Советская Бурятия» — Л. Мироновой холын али замһаа эльгээһэн репортаж.

Хоёрдохи, гурбадахи хуудаһануудта. «Байгалһаа Амар хүрэтэр түмэр харгы баринабди» гэһэн ниитэ гаршаг доро Байгал-Амарай түмэр замай барилга тухай хөөрэгдэнэ. Зүүн Сибириин ба Алас-Дурна зүгэй үргэн дэлюун газар дээгүүр һэтэ гараха манай зуун жэлэй барилга дээрэ бурьялжа байһан эршэтэ халуун хүдэлмэри тухай областьнуудай, автономито республикануудай, хизаарнуудай корреспондентнүүдэй хөөрэһэн материалнууд уншагшадай анхарал татаха байха.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Үүсхэл ба зохёохы ажал» — С. Мироновагай хөөрөөн. Уласхоорондын шэнжэлэл. Хилын саанаһаа. Соносхол.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 09.30 — «КПСС-эй XXV съездые угтуулан» Хүнгэн промышленностиин предприятинууд дамжуулгада хабаадалсаха. СССР-эй хүнгэн промышленностиин министр Н. Е. Тарасов дамжуулгада хабаадана. 10.15 — «Лично известен» — уран һайханай фильм. 12.00 — Шэнэ һонин. 12.10 — «Хуу-ба шанэ Пенза хото» — баримтата фильм (үнгэтэ). 12.20 — Забһарлалга. 12.30 — «Эдиршүүлэй оюун бэлиг» (үнгэтэ). 13.00 — «Агаарай долгиндо — «Задуушуул» (үнгэтэ). 13.45 — «Мини-футболоор уласхоорондын мүрысөөн» (үнгэтэ). 14.15 — «Манай адрес — Советскэ Союз» (үнгэтэ). 15.30 — «Ганг мүрэн дээрэхи түгүүд» (үнгэтэ). 16.05 — «Экранда — кинокомеди» «Бриллиантовая рука» (үнгэтэ). 17.50 — Забһарлалга. 18.00 — «Гизела Цинола дуулана» (үнгэтэ). 18.30 — «Время». 19.00 — «КПСС-эй XXV съездые угтуулан». 19.45 — «Манай адрес — Советскэ Союз» (үнгэтэ).

Улаан-Удэ. 21.00 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 21.20 — Шэнэ һонин.

«Орбита». 21.35 — «Бриллиантовая рука» — кинокомеди. 23.20 — Забһарлалга. 23.30 — Мини-футболоор уласхоорондын мүрысөөн (үнгэтэ). 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Удэ. 19.40 — «Мишин Салтыков-Щедрин» — уран зохёолой дамжуулга. 20.10 — Телевизионно һонин. 20.30 — Концерт.

«Орбита». 21.00 — Шэнэ һонин. 21.15 — «Если математики правы» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм (үнгэтэ).

Редакторай орлогшо М. Н. НИМАЕВ.

Манай адрес, телефонууд

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35, телефоны: приемная — 2-54-93, секретариат — 2-66-76, общественная приемная — 2-56-62.